

**Samverkanspolicy för styrning av landskapens digitalisering inklusive
genomförandeplan 2018–2022**

Utkast
17.4.2018
Version 0.91

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
1. Inledning.....	6
2. Styrmodell och landskapens samarbete.....	10
2.1 Riktlinjer för landskapens digitalisering.....	10
2.2 Övergripande modell för styrning av landskapens digitalisering.....	13
3. Genomförandeplan.....	19
3.1 Styrningen av landskapens digitalisering fungerar som en del av statsrådets landskapsstyrning och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen.....	19
1) Programmet för digital förändring och landskapen har tillsammans genomfört policyns genomförandeplan.....	19
2) Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering har beskrivits som en del av landskapsstyrningen och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen.....	20
3) En modell för samverkan mellan landskapen och staten i strategisk planering och uppföljning som stöder genomförandet av förändringen har tagits fram och införts	20
4) Landskapen samarbetar i främjandet av digitaliseringen.....	21
5) Landskapen gör kunderna delaktiga i tjänsteutvecklingen och genomför koordinerade försök.....	22
6) En modell för riskhantering, cyber- och informationssäkerhet och digital beredskap har tagits fram för landskapen och införts.....	22
7) Erforderlig norm- och resursstyrning i styrningen av landskapens digitalisering har införts.....	23
8) Indikatorer för styrningen av landskapens digitalisering har tagits fram och genomförandet har bedömts regelbundet.....	23
9) Tillsynsmyndighetsansvaret för styrningen av landskapens digitalisering har fastställts.....	24
3.2 Landskapen har fördjupat sin kundcentrerade digitaliseringskompetens.....	25
10) Fördjupad kompetens för utveckling av digitala tjänster tillsammans med kunderna.....	25
11) Kundernas digitaliseringskompetens har förbättrats.....	25

12) Fördjupning av förmågor som behövs i styrningen och i landskapens digitaliseringsarbete.....	25
3.3 Framstegen i programmet för digital förändring, de digitala tjänsterna och färdplanerna har bedömts och följts upp regelbundet i statsrådet.....	26
13) Referens- och den övergripande arkitekturen för landskapen har tagits fram och digitaliseringskraven har specificerats.	26
14) Landskapen planerar gemensamt och inför de nationella, gemensamma digitala tjänster som behövs för organiseringsuppgifterna.	27
15) Vimana Oy och SoteDigi Oy tillhandahåller de nationella digitala tjänster som är nödvändiga för landskapen i landskaps- och vårdreformen senast 2020.	28
16) FPA tillhandahåller Kanta- och valfrihetstjänster samt gränssnitt med hög tillgänglighet för producenter av social- och hälso-tjänster.	28
17) Färdplaner för de nationella tjänsterna har tagits fram, framstegen har bedömts och färdplanerna har uppdaterats.....	29
18) Aktörernas roller och uppgifter i färdplanen 2020 har utvärderats och förtydligats.	30
Bilaga 1 Centrala begrepp och termer	31
Bilaga 2 Grunderna för samverkanspolicyn	34
Bilaga 3 Förfarande för bedömning av investeringar, styrning av landskapens digitalbolag, arkitekturstyrning, projekthantering, riskhantering och IKT-beredskap	46
Bilaga 4 Aktörer och uppgifter i målbilden 2020.....	55
Bilaga 5 Färdplan för landskapsgemensamma nationella tjänster 2020 och centrala datalager.....	68
Bilaga 6 Åtgärder för utveckling av strategiska förmågor 2020	76

Sammanfattning

Denna samverkanspolicy anger principerna för styrning av landskapens digitalisering inom ramen för statsrådets gemensamma styrning. I policyn beskrivs också stats- och landskapsaktörernas roller och ansvar samt de viktigaste åtgärderna för att främja landskapens digitalisering 2018–2022.

Styrningen av landskapen ger digitaliseringen och samutnyttjandet av data en allmän och enhetlig inriktning. Den lägger grunden för ekosystemet runt landskapens och relevanta statliga aktörers digitala tjänster samt påskyndar innovativa projekt och upphandlingar. Styrningen av digitaliseringen kommer inom ramen för IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen att följa upp att gemensamma nationella lösningar utnyttjas i landskapens digitala tjänster, att tjänsterna är ekonomiskt förmånliga ur ett helhetsperspektiv och att potentiella tillväxtbehov i tjänsterna beaktats redan i utvecklingsfasen. Landskaps- och vårdreformens förändringsprogram för digitalisering medverkar i styrningen t.o.m. 2020.

Landskapens ansvar omfattar att i det egna landskapet leda genomförandet av digitaliseringen och verkställa policyns genomförandeplan. Detta inkluderar att landskapen tillsammans ska planera och införa de nationella, gemensamma digitala tjänster som behövs i organiseringsuppgifterna. Omfattningen av landskapens åtgärder påverkas av den tillgängliga finansieringsramen. Landskapens uppgift och ledningsansvar är att hitta metoder och utnyttja digitala lösningar för att dämpa kostnadsutvecklingen och vid behov anpassa sin verksamhet till finansieringsramarna.

Statsrådets gemensamma landskapsstyrning och landskapen avtalar i ett samrådsförfarande om utvecklingen av landskapsgemensamma digitala tjänster. Samrådsförfarandet grundar sig på normer och riktlinjer, en lägesbild över de digitala tjänsterna, utvecklingsförslag och förslag till IKT-investeringar samt tillgängliga resurser. Implementering av gemensamma digitala tjänster förutsätter att staten gör investeringar, framförallt i utveckling och spridning av nationella digitala tjänster. Implementeringen av de digitala tjänsterna styrs genom styrning av servicecenterbolagen, portföljförvaltning av utvecklingsprojekten, underhåll av färdplanerna för nationella digitala tjänster och beskrivningarna av centrala datalager samt hantering av den övergripande arkitekturen, referensarkitekturen och interoperabiliteten.

I genomförandeplanen beskrivs de viktigaste åtgärderna för att främja landskapens digitalisering 2018–2022. Åtgärderna är indelade i tre helheter: 1) Styrningen av landskapens digitalisering fungerar som en del av statsrådets landskapsstyrning och IKT-

styrningen av den offentliga förvaltningen, 2) Den kundcentrerade digitaliseringskompetensen har fördjupats i landskapen och 3) Statsrådet har regelbundet bedömt och följt upp hur implementeringen av programmet för digital förändring, de digitala tjänsterna och färdplanerna framskrider. I den första fasen (2018–2019) vidtas åtgärder som är nödvändiga med tanke på inledningen av landskapens verksamhet. Utkastet till samverkanspolicy kommer att uppdateras utifrån den respons som samlas in under denna remissbehandling och läggs sedan fram för statsrådet som ett principbeslut. Behovet att uppdatera samverkanspolicy ska bedömas årligen.

1. Inledning

Målet med landskaps- och vårdreformen är att erbjuda människor tjänster på mer lika villkor, minska skillnader i välfärd och hälsa och dämpa kostnadsökningar. Basservicen förstärks och digitala tjänster utnyttjas bättre.

Staten har det primära ansvaret för finansieringen av de inrättade landskapen. Ett mål för reformen är att täcka en stor del av hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna. Enligt planerna ska cirka 3 miljarder euro av regeringens sparmål på 10 miljarder euro uppnås genom social- och hälsovårdsreformerna fram till 2029. Målet är att ökningen av social- och hälsovårdskostnaderna bromsas med tre miljarder euro. En förutsättning för att nå detta mål är att kostnaderna i fortsättningen ökar med endast 0,9 procent per år. Nu ökar de med 2,4 procent per år.

Enligt riktlinjerna från regeringens strategisession 12.9.2016 är det viktigt att i landskaps- och vårdreformen genomföra digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och tjänsterna på ett nytt sätt och utveckla förvaltningen som en enhetlig digital serviceplattform som främjar invånarnas, företagens och andra sammanslutningars verksamhet. Vid regeringens strategisession 9.9.2016 antogs en vision för landskapens digitalisering:

- Kundvision
 - Allomfattande och lämpliga tjänster:
 - Tjänsterna tillhandahålls i enlighet med min situation, och många saker ordnar sig automatiskt utan mig.
 - Digitala tjänster är alltid tillgängliga för alla, överallt och via alla apparater.
 - Uppdaterade och tillgängliga uppgifter:
 - Jag har kontroll över mina uppgifter och hur de används.
 - Jag tillfrågas bara om de uppgifter som saknas.
- Tjänstemannavision:
 - Bra och flexibla verktyg:
 - Arbetsverktygen fungerar och är användarvänliga.
 - Öppna och gemensamma data även för företag och medborgare.
 - Min kompetens är uppdaterad och jag får stöd i min utveckling.
 - Frihet i arbetet:
 - Jag kan sköta mina arbetsuppgifter oberoende av tid och plats.

Jag kan fokusera på det väsentliga och den interna byråkratin har minimerats.

Statsrådet fattade 28.6.2017 ett principbeslut om styrningen, administreringen och utvecklingen av landskapens informationssystem. Beslutet inkluderade förslag till

aktörernas ansvar och uppgifter samt utgångspunkter för organiseringen av uppgifterna. Med stöd av beslutet har det vidtagits förberedande åtgärder för nya myndighetsstyrningsfunktioner i ministerier och centrala ämbetsverk samt för statsrådets nya gemensamma styrning av landskapens digitalisering, informationsförvaltning och tillhörande investeringar inom ramen för styrningen av landskapens ekonomi och verksamhet.

Enligt statsrådets principbeslut 28.6.2017 omfattar samverkanspolicyn följande: Harmoniseringsfrågor som till sin natur gäller alla landskap, funktioner inom deras organiseringsansvar och dem som (bl.a. obligatoriskt) verkar i funktionerna: standarder och krav, principer för digitalisering och utnyttjande av digital teknik, övergripande arkitektur, gränssnittskrav, principer för informationsstrukturer, program, system m.m. Principbeslutet 28.6.2017 uppdateras och preciseras genom denna samverkanspolicy för styrning av landskapens digitalisering.

Samverkanspolicyn utgår från lagstiftningen om landskaps- och vårdreformen, som nu behandlas i riksdagen, framförallt landskapslagen och lagen om ordnande av social- och hälsovård samt lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011) och utkastet till en lag om tillhandahållande av digitala tjänster samt den informationshanteringslag som är under beredning. Andra utgångspunkter är digitaliseringsprinciperna för den offentliga förvaltningen, den nationella servicearkitekturen, ekosystemtänkandet samt innovativa upphandlingar och projekt. Samverkanspolicyn preciseras genom en anvisning till landskapen om gemförandet av de digitala förändringarna samt landskapens arkitekturbeskrivningar.

Denna samverkanspolicy anger principerna för styrning av landskapens digitalisering inom ramen för statsrådets gemensamma styrning. I policyn beskrivs också stats- och landskapsaktörernas roller och ansvar samt de viktigaste åtgärderna för att främja landskapens digitalisering 2018–2022. I åtgärderna ingår även beredning författningsändringar som behövs ur styrsynpunkt.

Styrningen av landskapen ger digitaliseringen och samutnyttjandet av data en allmän och enhetlig inriktning. Den lägger grunden för ekosystemet runt landskapens och relevanta statliga aktörers digitala tjänster samt påskyndar innovativa projekt och upphandlingar. Styrningen av digitaliseringen kommer inom ramen för IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen att följa upp att gemensamma nationella lösningar utnyttjas i landskapens digitala tjänster, att tjänsterna är ekonomiskt förmånliga ur ett helhetsperspektiv och att

potentiella tillväxtbehov i tjänsterna beaktats redan i utvecklingsfasen. Landskaps- och vårdreformens förändringsprogram för digitalisering medverkar i styrningen t.o.m. 2020.

Landskapens ansvar omfattar att i det egna landskapet leda genomförandet av digitaliseringen och verkställa policyns genomförandeplan. Detta inkluderar att landskapen tillsammans ska planera och införa de nationella, gemensamma digitala tjänster som behövs i organiseringsuppgifterna. Omfattningen av landskapens åtgärder påverkas av den tillgängliga finansieringsramen. Landskapens uppgift och ledningsansvar är att hitta metoder och utnyttja digitala lösningar för att dämpa kostnadsutvecklingen och vid behov anpassa sin verksamhet till finansieringsramarna.

Samverkanspolicyn har som mål att styra landskapen att kostnadseffektivt utveckla högkvalitativa tjänster tillsammans med kunderna. Med kunder avses i detta dokument såväl landskapets invånare som företag och andra sammanslutningar verksamma i landskapet. Dokumentet har tagits fram tillsammans med förberedare av landskaps- och vårdreformen inför själva genomförandet av reformen. I sammanhanget gjordes också en intervjuundersökning. Till intervjuerna kallades cirka 130 personer från följande grupper:

- Landskapens förändringsledning,
- Sjukvårdsdistriktens ledning och IT-ledning samt vårdens förändringsledare,
- Kommun- och IT-ledningen i de sex största kommunerna, dvs. kommunsextetten,
- Ministerierna, THL, FPA och PRH-intressenterna samt
- Strategiska styrgruppen och ledningsgruppen för landskaps- och vårdreformens digitala förändring.

En sammanfattning av intervjureferaten finns som bilaga till samverkanspolicyn. I bilagorna beskrivs även förväntningar och krav på samverkanspolicyn utifrån intervjuerna, grunderna för "kunden i centrum"-arbetet, utgångspunkter och förutsättningar för digitaliseringen samt aktörernas uppgifter och roller i målbilden 2020, färdplaner för digitala tjänster t.o.m. 2020 och centrala datalager.

I genomförandeplanen beskrivs de viktigaste åtgärderna för att främja landskapens digitalisering 2018–2022. Åtgärderna är indelade i tre helheter: 1) Styrningen av landskapens digitalisering fungerar som en del av statsrådets landskapsstyrning och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen, 2) Den kundcentrerade digitaliseringskompetensen har fördjupats i landskapen och 3) Statsrådet har regelbundet bedömt och följt upp hur implementeringen av programmet för digital förändring, de digitala

tjänsterna och färdplanerna framskrider. I den första fasen (2018–2019) vidtas åtgärder som är nödvändiga med tanke på inledningen av landskapens verksamhet.

Samverkanspolicyn är tänkt att godkännas genom principbeslut av statsrådet. Behovet att uppdatera policyn ska bedömas årligen.

2. Styrmodell och landskapens samarbete

2.1 Riktlinjer för landskapens digitalisering

inom regeringens spetsprojekt "Digitalisering av de offentliga tjänsterna" 2016 sammanställde finansministeriet gemensamma digitaliseringsprinciper för den offentliga förvaltningen. Dessa tillämpas i landskapens förändringsledarskap. Nedan följer en beskrivning av principerna och de mer specifika riktlinjerna för landskapen. Finansministeriets IKT-styrning av den offentliga förvaltningen har det övergripande ansvaret för verkställandet av riktlinjerna. Det mer specifika verkställandet av riktlinjerna för landskapen beskrivs i genomförandepLANEN, där en eller flera åtgärder kopplats till varje princip.

1) Vi utvecklar tjänster ur kundperspektiv

- Vi leder vårt landskap med stöd av mätbar, tillförlitlig information.
- Vi utvecklar landskapets tjänster tillsammans med kunderna.
 - Kunden är viktigast – vi ger kunden och samhället högkvalitativ och jämförbar information som stöd vid val och beslut – digitalt.
 - Vi tillhandahåller tjänsterna oberoende av plats, över nätet, och även via mobila lösningar samt med engångsinloggning.
 - Våra digitala lösningar stöder kundens delaktighet och självbestämmanderätt.

2) Vi eliminerar onödig ärendehantering

- Vi samlar tjänsterna till användarvänliga, samordnade helheter enligt kundernas behov, med beaktande av deras beteendemönster och motiv.
- Vi säkerställer smidiga och interoperabla processer så att onödig ärendehantering elimineras.

3) Vi skapar användarvänliga och säkra tjänster

- Vi tar hand om informationssäkerheten i varje landskap.
- Vi utvecklar användarvänliga och säkra tjänster som har en okomplicerad och begriplig arkitektur.
- Vi följer de fyra tillgänglighetsprinciperna i planeringen, utvecklingen, administrationen och uppdateringen av webbplatser och mobilappar samt deras innehåll. Principerna är
 - uppfattbarhet: informationen och användargränssnittets komponenter ska presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta

- hanterbarhet: användargränssnittets komponenter och navigeringen ska kunna hanteras
- begriplighet: informationen och användargränssnittets funktion ska vara begriplig
- funktionssäkerhet: innehållet ska vara tillräckligt funktionssäkert så att kundapplikationer av många olika slag, inklusive hjälpmedelsteknik, ska kunna tolka det tillförlitligt.
- Vi ser till att flerkanaliga kundgränssnitt som leder till en offentlig (certifierad) tjänst har en tydlig beteckning som gör att kunden vet när det är fråga om en offentlig tjänst.

4) Vi skapar snabbt nytta åt kunden

- Vi beskriver i landskaps- och kundspecifika planer landskapets övergång till att bli användare av de digitala tjänster som landskapen är skyldiga att använda.
 - I digitala förändringar tar vi hjälp av standardisering som möjliggör utnyttjande av nuvarande lösningar och flexibel övergång till målbilden.
- Vi investerar i nya digitala tjänster som producerar nytta åt kunden.
- Genom beslut, lösningar och tjänster som tas fram med hjälp av den övergripande arkitekturen producerar vi snabbt nytta åt kunden.

5) Vi betjänar även i störningssituationer

- Med arkitekturen säkerställer vi säker användning av tjänsterna i normal-, störnings- och undantagssituationer.

6) Vi begär ny information endast en gång

- Vi säkrar kundinformationens tillgänglighet, integritet och konfidentialitet.
 - Vi ser till att informationen kan utnyttjas i digital form enligt open data-principen inom ramen för så enhetliga dataskydds- och sekretessregler som möjligt.
- Vi ser till att kundinformation är tillgänglig i hela servicekedjan från det att ärendet inleds eller uppdraget ges.
- Vi ger kunderna självbestämmanderätt och skapar tydliga standardregler för informationens utnyttjningsbarhet.
- Vi stöder kundens informationsbehov genom digitalrådgivningstjänster 24/7.

7) Vi utnyttjar befintliga offentliga och privata e-tjänster

- Vi harmoniserar landskapens utbud av digitala tjänster i största möjliga utsträckning.
- Vi utnyttjar de centrala ämbetsverkens samt forskningsinstitutens befintliga nationella informationstjänster inklusive TE-tjänsternas rikstäckande kundregister.

8) Vi öppnar informationen och gränssnitten åt företag och medborgare

- I den digitala utvecklingen utnyttjar vi öppenhet och offentliggör bästa praxis kontrollerat och ansvarsfullt.
- Vi beaktar kraven på integritetsskydd och informationssäkerhet genom riskhanteringsmetoder när data och gränssnitt öppnas, så att kundernas rätt till informationen tryggas.

9) Vi utser en ansvarig ägare för tjänsten och implementeringen av den

- Vi följer principerna för verksamhetsrelaterad utveckling, koppling till serviceekosystem och skalbarhet när vi utvecklar digitala tjänster.
 - Principen för verksamhetsrelaterad utveckling:
 - Vi implementerar och utvecklar alla digitala lösningar främst som verksamhetsutvecklingsprojekt med sikte på största möjliga användbarhet och operativ och ekonomisk nytta.
 - Detta säkerställs genom lönsamhetsanalys och investeringarnas lönsamhetskalkyler.
 - Vi tryggar statens och landskapens möjligheter att utnyttja dessa analysverktyg.
 - Principen för koppling till serviceekosystem:
 - Vi kopplar alla digitala lösningar och all verksamhetsutveckling till ett flernivåekosystem.
 - Vi kopplar alltid digitala tjänster på riks- och landskapsnivå till varandra när det är motiverat och möjligt.
 - Principen för skalbarhet:
 - Vi förbereder, konkurrensutsätter och implementerar alla lösningar och utvecklingsprojekt som skalbara: de utvecklade modellerna och lösningarna kan införas i alla landskap.

IKT-riktlinjer för den offentliga förvaltningen bereds och ska i fortsättningen beakta kraven och särdragen i de inrättade landskapens verksamhet. Landskapen ska följa de kommande

IKT-riktlinjerna. Riktlinjer för arkitekturen kompletterar riktlinjerna för landskapens digitalisering.

2.2 Övergripande modell för styrning av landskapens digitalisering

Styrningen av landskapens digitalisering är tänkt att ingå i landskapsstyrningen och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen. Styrningen av digitaliseringen ingår i norm-, strategi-, resurs- och informationsstyrningen. I normstyrningen ingår beredning och genomförande av lagar och författningar. Den strategiska styrningen innefattar regeringsprogrammet, förberedelse av programmets genomförande och själva genomförandet. Till resursstyrningen hör beredning av planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten samt resultatstyrningen. I informationsstyrningen ingår målstyrning, kommunikation, utbildning samt beredning och verkställande av föreskrifter och anvisningar.

Styrningen av landskapens digitalisering utgår, såsom visas i bild 1, från normerna, riktlinjerna, regeringsprogrammet och de andra strategiska dokumenten, principerna för styrning av IKT-investeringar samt aktörernas uppgifter och roller samt färdplanerna för landskapsgemensamma digitala tjänster och de centrala datalagren. Om det behövs, kan utgångspunkterna även uppdateras på basis av framkommande behov under styrprocessen.

Statsrådets gemensamma landskapsstyrning utformas av de styrande ministeriernas samt ämbetsverkens och landskapens samsyn. Under styrningens planeringsfas ska statsrådets gemensamma landskapsstyrning och landskapen via ett samrådsförfarande avtala om utvecklingen av landskapsgemensamma digitala tjänster på basis av normerna och riktlinjerna, målen och resurserna samt principerna för styrning av IKT-investeringar och de utvecklings- och investeringsförslag som landskapen och deras samarbetsområden förberett. Utvecklingen av digitala tjänster genomförs enligt aktörernas uppgifter och roller. Styrmedel vid implementeringen är styrning av servicecenterbolagen, portföljförvaltning av utvecklingsprojekten, underhåll av färdplanerna för nationella digitala tjänster och beskrivningarna av centrala datalager samt hantering av de övergripande arkitekturerna, referensarkitekturerna och interoperabiliteten.

Årsklockan för styrningen av landskapens digitalisering visualiseras i bild 2. I enlighet med årsklockan ska man på hösten, som ett led i den övergripande landskapsutvärderingen, uppdatera bedömningen av nuläget, lägesutvecklingen och utvecklingsbehoven för landskapsgemensamma digitala tjänster inför beredningen av ramförslagen. Mot slutet av året, i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna (JTS), ska man

kontrollera utvecklings- och investeringsplanerna för landskapsgemensamma digitala tjänster och datalager samt i förekommande fall bereda ändringsförslag. På våren genomförs ett samråd om landskapens digitala tjänster och datalager inom ramen för samrådet stat-landskap enligt 13 § i landskapslagen.

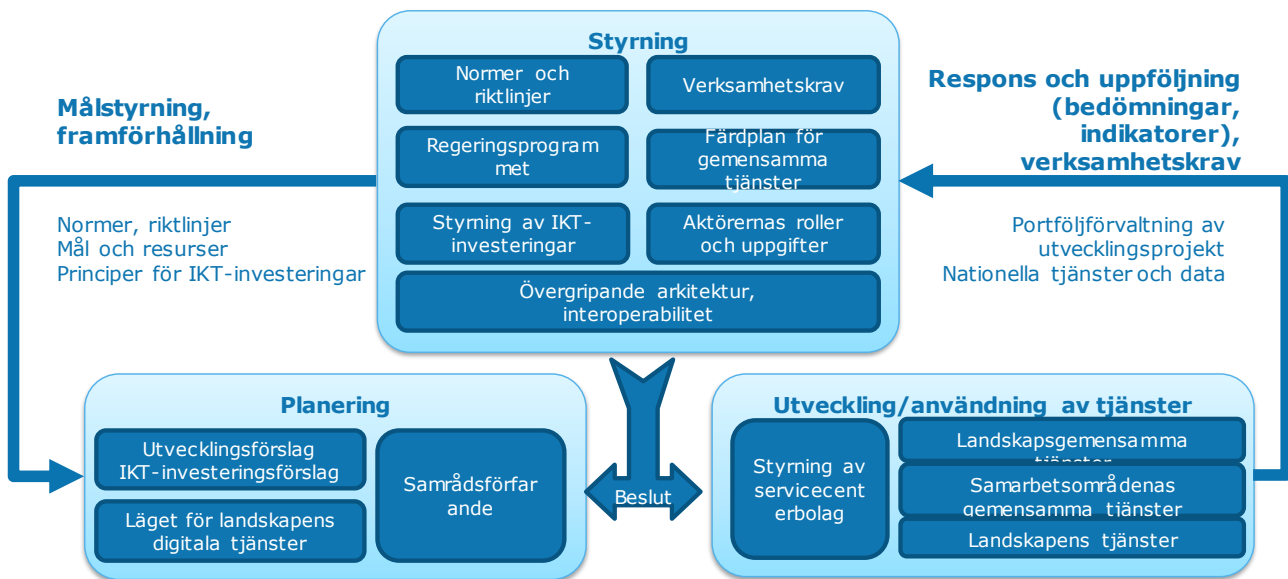

Bild 1. Principer i styrprocessen för landskapens digitalisering.

Enligt 12 § ska landskapen årligen utarbeta ett förslag gemensamt för landskapens samarbetsområde för de ekonomiskt betydande eller annars exceptionellt vittsyftande investeringar som påbörjas under de fyra räkenskapsperioder som följer på följande räkenskapsperiod och som är väsentliga med hänsyn till organiseringen av hela servicestrukturen eller fler än ett landskaps tjänster. Förslaget ska beakta investeringsplanerna för landskapens dottersammanslutningar. Det kan även finnas samarbetsområden för utförande av uppgifter inom olika förvaltningsområden i enlighet med speciallagstiftning.

Landskapsinvesteringar som avses i utkastet till landskapslag kan innefatta IKT-investeringar i tjänster, maskiner och utrustning, informationssystem och experttjänster. De kan även innefatta digitala tjänster eller utveckling av datalager. Investeringar i verksamhetslokaler kan inbegripa IKT-investeringar som inte skilts ut som en egen investering. Landskapens resurser och investeringsprojektens storlek kommer att variera

stort. Därför blir värdet av upphandlingarna mycket olika i landskapen. IKT-investeringarnas ekonomiska betydelse behöver dock bedömas på enhetliga grunder.

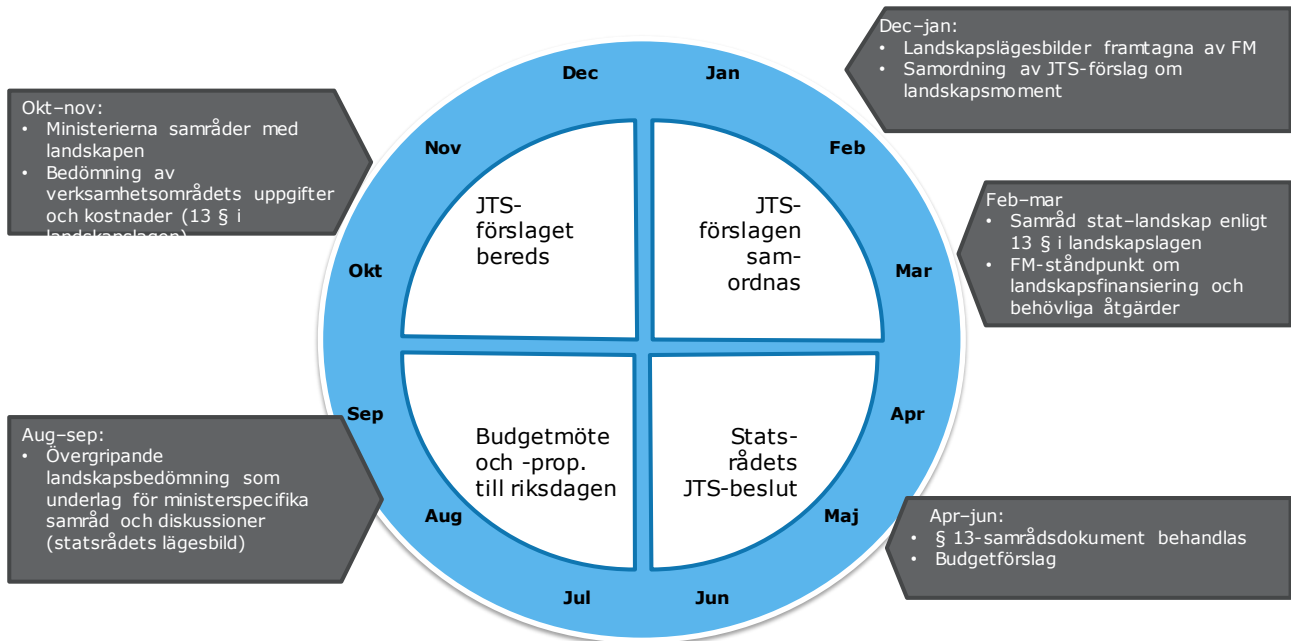

Bild 2. Samråd enligt 13 § i utkastet till landskapslag och beredning av planen för de offentliga finanserna (JTS).

I samband med landskapslagen föreslås en ändring av informationsförvaltningslagen som innebär att dess tillämpningsområde utökas till att omfatta landskapen. När informationsförvaltningslagen tillämpas på landskapen omfattas de av den föreskrivna allmänna styrningen av offentlig informationsförvaltning och kraven på interoperabilitet i offentliga myndigheters informationssystem. Enligt lagen är den allmänna styrningen av informationsförvaltningen i offentliga myndigheter en uppgift för finansministeriet. För att möjliggöra och säkerställa interoperabilitet ska landskapen t.ex. planera och beskriva sin övergripande arkitektur samt följa den framtagna, underhållna arkitekturen liksom beskrivningar och specifikationer av interoperabilitet som arkitekturen förutsätter eller som gäller branschspecifika informationssystem. Landskapen föreslås ingå i styrningen av offentlig informationsförvaltning och i den övergripande arkitekturen. Regleringen av IKT-investeringar med betydande ekonomiskt värde enligt 4 § i informationsförvaltningslagen föreslås dock inte gälla landskapen, som i stället ska styras på grundval av 12 § i landskapslagen,

där det inte anges någon beloppsgräns för en betydande investering. I motiveringen beskrivs investeringars ekonomiska betydelse främst utifrån investeringar i verksamhetslokaler. Enligt motiveringen avser en ekonomiskt betydande investering anskaffningar för minst 30 miljoner euro. Exempelvis staten har dock tillämpat en betydligt lägre gräns än 30 miljoner i IKT-investeringar.¹

Värdet av upphandlingen (beloppet) är ett tydligt kriterium för bedömning av den ekonomiska betydelsen men räcker inte enskilt. Att en IKT-investering är särskilt vittsyftande kan framgå av systemets vittgående betydelse för verksamheten, t.ex. i sådana fall där landskapets informationssystem ska innehålla datagränssnitt eller annan integration med nationella informationssystemtjänster, t.ex. Suomi.fi-tjänsten, tjänster som följer Nationella servicearkitekturen (KaPA) eller Kanta-tjänster, nationella register eller andra nationella eller landskapsgemensamma informationssystemtjänster. Exempel på andra nationella eller landskapsgemensamma informationssystemtjänster är räddningsväsendets informationssystem, tillväxttjänsternas informationssystem eller landskapsförvaltningens grundläggande informationssystem som landskapens IKT-servicecenter implementerat landskapsgemensamt och som alla landskap ska använda. På ovannämnda områden har en enskild IKT-upphandling från landskapets sida stor betydelse antingen för riksomfattande informationssystem och arkitekturer eller informationssystem där tjänster för flera landskap implementerats. I dessa fall är interoperabilitet och integration samt efterlevnad av den övergripande arkitekturen väsentliga saker liksom att man förhindrar överlappande investeringar i investeringsfasen, så att utvecklingen följer den övergripande arkitekturen. Då undviker man dyra modifieringar av system i efterhand och bygger inte heller systemmiljöer som är överlappande eller icke interoperabla med nationella/landskapsgemensamma informationssystem.

Avtal om IKT-investeringar är normalt 4–10 år långa inklusive optioner och har därmed lång verkningstid med beaktande av den snabba utvecklingen i fråga om teknik och dataöverföringskrav. Vid bedömning av det vittsyftande i IKT-investeringar bör man fråga sig om landskapets IKT-upphandling har vittgående operativ inverkan på t.ex. nationella

¹ För exempelvis statens ämbetsverk och inrättningar samt domstolar och rättskipningsorgan har 5 miljoner euro ansetts som en IKT-upphandling av betydande ekonomiskt värde. Detta bygger på hur begreppet upphandling av betydande ekonomiskt värde har definierats i 4 § 4 mom. i lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011).

informationssystem, centrala register, landskapsgemensamma informationssystemtjänster eller om den i övrigt till följd av liknande faktorer har vittgående operativ betydelse. Med i övrigt särskilt vittsyftande investeringar avses i motiveringen till 12 § i landskapslagen investeringar eller projekt vars livscykel sträcker sig många år framåt och som inverkar på flera landskaps verksamheter, fastän investeringskostnaderna för projektet skulle understiga det belopp som angetts för ekonomiskt betydande investeringar.

Styrningen av IKT-investeringar i enlighet med landskapslagen är tänkt att ingå i IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen och den koordination som implementering av interoperabilitet och en övergripande arkitektur förutsätter. På nämnda grunder behöver informationssysteminvesteringarnas interoperabilitet samt betydelse för verksamheten och arbetsfördelningen oftast bedömas då

- det är fråga om vittsyftande, strategiska investeringar, t.ex. att man förbinder sig till längre tjänsteavtal än 5 år,
- investeringen resulterar i en tjänst som produceras för fler än ett landskap, dvs. en landskapsgemensam IKT-lösning,
- investeringen har betydande inverkan på landskapens övergripande arkitektur och servicestrukturer, t.ex. på datakommunikations- och terminallösningar, behovet av informationsutbyte mellan centrala tjänster eller användbarheten, räckvidden eller informationssäkerheten i kundernas digitala tjänster,
- investeringen kan ge betydande nytta för verksamheten ur lönsamhetssynpunkt,
- investeringen har ett betydande ekonomiskt värde, t.ex. att värdet av IKT-investeringen som livscykelkostnad överstiger 0,5 % av landskapets allmänna inkomstfinansiering per år eller att IKT utgör över 20 % av den totala investeringen.

I framtiden behöver den ekonomiska betydelsen av IKT-projekt bedömas på enhetliga grunder. Just nu utvecklas metoder för statsfinansiell styrning av investeringar i verksamhetsutveckling som inbegriper digitalisering och IT. Samtidigt revideras lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011). Analysmodellen och lagstiftningen behöver utvecklas så, att statens och landskapens investeringar i tillämpliga delar styrs enligt liknande kriterier för effekt och nytta.

Bestämmelser om styrningen av landskapens investeringar i världens informationssystem finns även i 19 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Enligt paragrafen får statsrådet besluta om krav för att säkerställa och utnyttja ett kostnadseffektivt genomförande av informationssystemtjänsterna och informationsförvaltningen. Dessa krav ska iakttas när man ändrar befintliga informationssystem eller skaffar nya system. Beslutet

ska grunda sig på landskapens och statens gemensamma beredning, landskapens samarbetsavtal och de nationella målen för social- och hälsovården. I samband med att statsrådet fattar ett beslut i enlighet med bestämmelsen om att ett informationssystemprojekt ska genomföras bör det samtidigt bestämmas hur projektet ska finansieras.

Regleringen gäller social- och hälsovårdens IKT-projekt men är även relevant för tillämpningen av landskapslagen och informationsförvaltningslagen. 19 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård stärker statens styrande roll i landskapens IKT-verksamhet inom vården eftersom bestämmelsen innebär att betydande projekt ska beredas genom samarbete mellan staten och landskapen. I denna gemensamma beredning beaktas även kraven i informationsförvaltningslagen.

Det öppna nätverket för alla som förbereder landskapens digitalisering ska därför arbeta vidare i syfte att möjliggöra samverkan mellan landskapen och statsrådets gemensamma styrning av digitaliseringen samt gemensam beredning av framförallt IKT-investeringar. Dessutom skapas en modell för samarbetsmöten som tar upp gemensamma ärenden för ledningen i landskapens digitala förändring och statsrådets gemensamma styrning av digitaliseringen. Varje landskap utser en deltagande medlem till samarbetsmötena,

där man bereder och underhåller målbildsbeskrivningar av landskapens digitalisering samt färdplaner mot målbilden för tjänsterna och datalagren. Vid samarbetsmötena tillämpas också förfarandet för bedömning av investeringar, i enlighet med den förpliktande lagstiftningen och skyldigheten att använda digitala tjänster, med beaktande av synpunkterna från landskapen, Vimana Oy:s och SoteDigi Oy:s bolagsstyrelser samt kunddelegationerna. Samarbetsmötena bereder nationella tjänster på initiativ av landskapen eller statsrådets gemensamma styrning. Styrprocesserna beskrivs närmare i bilaga 3.

3. Genomförandeplan

Genomförandeplanen beskriver vilka åtgärder som behöver vidtas för att genomföra samverkanspolicyn. Vid varje åtgärd beskriv dess centrala aktörer. Åtgärder t.o.m. 2020 för utveckling av de strategiska förmågorna beskrivs i bilaga 6.

3.1 Styrningen av landskapens digitalisering fungerar som en del av statsrådets landskapsstyrning och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen.

Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering ingår i landskapsstyrningen och den allmänna IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen. Utgångspunkterna för styrningen av landskapens digitalisering beskrivs i föregående kapitel.

1) Programmet för digital förändring och landskapen har tillsammans genomfört policyns genomförandeplan

Digitaliseringsprinciper: 1,4,7,8,9

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), landskapen

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, VRK, FPA, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2018–2022

Landskaps- och vårdreformens program för digital förändring samt landskapen tillsammans med ministerierna, FPA, ämbetsverken och servicecenterbolagen vidtar de åtgärder som beskrivs i denna plan och rapporterar regelbundet om sin verksamhet till förändringslägescentralen samt övriga styrfunktioner och intressenter. Respektive ministerium ansvarar för att styråtgärderna vidtas inom dess förvaltningsområde.

Styrningen av landskapen ger digitaliseringen och samutnyttjandet av data en allmän och enhetlig inriktning. Den lägger grunden för ekosystemet runt landskapens och relevanta statliga aktörers digitala tjänster samt påskyndar innovativa projekt och upphandlingar. Styrningen av digitaliseringen kommer

inom ramen för IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen att följa upp att gemensamma nationella lösningar utnyttjas i landskapens digitala tjänster, att tjänsterna är ekonomiskt förmånliga ur ett helhetsperspektiv och att potentiella tillväxtbehov i tjänsterna beaktats redan i utvecklingsfasen.

Landskapens ansvar omfattar att i det egna landskapet leda genomförandet av digitaliseringen och verkställa policyns genomförandeplan. Detta inkluderar att landskapen tillsammans ska planera och införa de nationella, gemensamma digitala tjänster som behövs i organiseringsuppgifterna. Omfattningen av landskapens åtgärder påverkas av den tillgängliga finansieringsramen. Landskapens uppgift och ledningsansvar är att hitta metoder och utnyttja digitala lösningar för att dämpa kostnadsutvecklingen och vid behov anpassa sin verksamhet till finansieringsramarna.

2) Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering har beskrivits som en del av landskapsstyrningen och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen.

Digitaliseringsprinciper: 1,4,7,8,9

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020)

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, landskapen, JUHTA, Vahti

Tidsplan: 2018–2020

Uppgifterna och ansvaret för statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering har beretts och beslutats såsom förutsätts i lagstiftningen. Beredningen har beaktat alla aktörer som nämns i bilaga 4 och deras styrning. De landskap som inrättas har beaktats i JUHTA- och Vahti-verksamheten. Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering har samordnats med JUHTA- och Vahti-verksamheten. Projektportföljen i programmet för digital förändring beskriver projekt och investeringar i gemensamma nationella tjänster och investeringar i informationssystem som enligt kriterierna i avsnitt 2.2 behöver bedömas i fråga om interoperabilitet och betydelse för verksamheten och arbetsfördelningen. Projekten följs upp via portföljförfarandet.

3) En modell för samverkan mellan landskapen och staten i strategisk planering och uppföljning som stöder genomförandet av förändringen har tagits fram och införts

Digitaliseringsprinciper: 4,7,9

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), landskapen

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, FPA, VRK, THL

Tidsplan: 2018

Koordinerat av landskaps- och vårdreformens program för digital förändring tar landskapen tillsammans med ministerierna, FPA och ämbetsverken fram en modell för samverkan i planering och uppföljning som stöder genomförandet av förändringen samt en gemensam process och gemensamma metoder för styrning genom information (informationsinnehåll i strategisk styrning, mål, indikatorer, uppföljningsobjekt). Av detta skapas en modell för kontinuerlig strategisk planering med målet att säkerställa effektiv resursdelning och samplanering.

På basis av modellen kommer landskapen och ministerierna att ha förmåga till fördelning och koordination mellan parterna vid förberedelser av utvecklingsprojekt och uppgörelser om hur och med vilken insats respektive landskap är med i den digitala utvecklingen. Modellen stärker förmågan till informationsutbyte, kommunikation och nätverkande mellan de statliga aktörerna och landskapen. Landskapen genomför modellen i det egna landskapet.

4) Landskapen samarbetar i främjandet av digitaliseringen.

Digitaliseringsprinciper: 1,2,3,4,5,6,7,8,9

Ansvarig: Landskapen

Övriga medverkande: FPA, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy och andra inrättningar som producerar gemensamma nationella informationstjänster

Tidsplan: 2018–2022

Landskapen samarbetar för att främja digitaliseringen i landskapen och skapa ett gemensamt funktionellt ekosystem. Landskapen har olika typer av kompetens inom digitalisering och informationshantering. Därmed är det centralt att landskapen fungerar som ett nätverk i utvecklingen av nya digitala tjänster. De identifierar och utnyttjar proportionerligt den kärninformation som

behövs för ekosystemet i verksamheter som hör till landskapens organiseringsansvar. Landskapen gör upp om inriktningen av ekosystemutvecklingen sinsemellan och med de olika aktörerna. Genom samverkan säkerställs att de digitala tjänsterna inte fragmenteras landskapsmässigt. Tydliga anvisningar och gemensamma spelregler för innovation och utveckling utarbetas av landskapen, så att utvecklingsprojekten får erforderligt stöd.

5) Landskapen gör kunderna delaktiga i tjänsteutvecklingen och genomför koordinerade försök

Digitaliseringsprinciper: 1,3,4,7

Ansvarig: Landskapen

Övriga medverkande: FPA, VRK, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2018–2022

Landskapen genomför försök parallellt med eller kopplat till innovation och utveckling i syfte att pilottesta de första versionerna av digitala tjänster: användarpaneler, upplevelsespecialister och kundernas delaktighet. Kundförsök – följt av införande och kommunikation – görs till en väsentlig del av utvecklingen. Landskapen ansvarar för att utvecklingen är kontinuerlig, flerkanalig och inkluderande: kunderna befinner sig fysiskt på olika platser och landskapen ska säkerställa att modern inkludering utnyttjas i utvecklingsarbetet. Detta kräver även ändamålsenlig inkludering av regionala/lokala inrättningar och verksamhetsenheter i lämplig omfattning.

6) En modell för riskhantering, cyber- och informationssäkerhet och digital beredskap har tagits fram för landskapen och införts

Digitaliseringsprinciper: 3,6

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), landskapen

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, VRK, THL, JUHTA, Vahti

Tidsplan: 2018

Landskaps- och vårdreformens program för digital förändring och landskapen tillsammans med ministerierna, VRK och THL tar fram en modell för riskhantering, cyber- och informationssäkerhet och digital beredskap i landskapen. Modellutkastet behandlas i JUHTA- och Vahti-verksamheten. Landskapen medverkar i planeringen av modellen och inför den enligt eventuella, mer specifika anvisningar från THL och VRK.

7) Erforderlig norm- och resursstyrning i styrningen av landskapens digitalisering har införts

Digitaliseringsprinciper: 1,7

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020)

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, landskapen, VRK, THL, JUHTA, Vahti, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2018–2020

Styrningen och projekthanteringen i fråga om landskapens IKT-investeringar genomförs av den gemensamma styrfunktionen och ministerierna samt ämbetsverken, landskapen och servicecenterbolagen i enlighet med landskapslagen, lagen om ordnande av social- och hälsovård, informationsförvaltningslagen och den eventuella informationshanteringslagen. Genomförandet koordineras av landskaps- och vårdreformens program för digital förändring. Eventuella regeringspropositioner bereds och förverkligas, framförallt förordningarna om skyldighet att använda digitala tjänster och styrning av IKT-investeringar tillsammans med landskapen.

I samarbete med JUHTA och Vahti bereds erforderliga anvisningar, inklusive projektens kvalitetskriterier och dokumentmallar för projekthanteringen.

Landskapens referensarkitektur har fastställts och de gemensamma strukturerna för landskapens övergripande arkitektur är fastslagna i enlighet med JHS179.

8) Indikatorer för styrningen av landskapens digitalisering har tagits fram och genomförandet har bedömts regelbundet

Digitaliseringsprinciper: 2,3,4,5,6,8

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), landskapen

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet

Tidsplan: 2018-2019

Ett utredningsprojekt genomförs och en uppdaterad mognadsmodell samt indikatorer tas fram för uppföljning av landskapens digitalisering samt målen i samverkanspolicyn och dess genomförandeprogram. Detta koordineras av landskaps- och vårdreformens program för digital förändring. Regelbundna bedömningar och rapporter om läget i genomförandeprogrammet lämnas till den allmänna landskapsstyrningen, statsrådet och andra intressentgrupper på basis av mognadsmodellen, indikatorerna och en eventuell, extern bedömare utsedd av den allmänna landskapsstyrningen.

Landskapen ansvarar för att framstegen i förverkligandet av genomförandeplanen rapporteras till statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering. Landskapen planerar och genomför erforderlig informationshantering och dataanalys.

Samverkanspolicyn och denna genomförandeplan ses över årligen, då åtgärder kan ändras, tillföras eller avföras.

9) Tillsynsmyndighetsansvaret för styrningen av landskapens digitalisering har fastställts

Digitaliseringsprinciper: 4

Ansvarig: Programmet för digital förändring

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet

Tidsplan: 2020-2021

Landskaps- och vårdreformens program för digital förändring tillsammans med ministerierna definierar tillsynsobjekten och myndigheternas ansvar enligt vilka upptäckta brister hos tillsynsobjekt kan anmälas. Ansvariga myndigheter ska ha tillräckliga styrmetoder för att se till att landskapsaktörerna följer samverkanspolicyn.

3.2 Landskapen har fördjupat sin kundcentrerade digitaliseringskompetens

I landskapsstyrningen och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen beskrivs och genomförs kompetensutveckling som ministerierna och landskapen behöver för att utveckla tjänster tillsammans med kunderna, leda genom information och digitalisera.

10) Fördjupad kompetens för utveckling av digitala tjänster tillsammans med kunderna.

Digitaliseringsprinciper: 1,3,6

Ansvarig: Landskapen

Tidsplan: 2019–2020

Landskapen planerar och genomför utvecklingsprojekt som ökar personalens kompetens att utveckla digitala tjänster tillsammans med kunderna och leda genom information. Utgångsnivån och utvecklingsbehoven kartläggs, och kompetensutvecklingen följs upp regelbundet.

11) Kundernas digitaliseringskompetens har förbättrats.

Digitaliseringsprinciper: 2,4,6

Ansvarig: Landskapen

Övriga medverkande: Kommuner, organisationer och andra sammanslutningar

Tidsplan: 2020–2022

Landskapen planerar och vidtar åtgärder tillsammans med kommuner, organisationer och andra intressenter för att förbättra kompetensutvecklingen av invånare samt företag och andra sammanslutningar med sikte på utveckling av digitala tjänster tillsammans med kunderna och ledning genom information.

12) Fördjupning av förmågor som behövs i styrningen och i landskapens digitaliseringsarbete.

Digitaliseringsprinciper: 1,2,3,4,5,6

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), landskapen

Övriga medverkande: Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, FPA, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2019–2020

Landskaps- och vårdreformens program för digital förändring och landskapen tillsammans med ministerierna, FPA, ämbetsverken och servicecenterbolagen planerar och genomför kompetensutvecklingsprojekt för ministeriernas, ämbetsverkens, landskapens och servicecenterbolagens personal med avseende på förmågor som behövs i styrningen av landskapens digitalisering. Framförallt avses kompetens inom ledning av informationsförvaltning och digitalisering, arkitekturer, hantering av projekt och investeringar samt riskhantering. Planeringen och genomförandet ingår i landskapsstyrningen och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen. Utgångsnivån och utvecklingsbehoven kartläggs, och kompetensutvecklingen följs upp regelbundet. Utveckling av arkitekturkompetensen ses som den första och mest brådskande uppgiften: "arkitektakademin".

Landskapen tar fram gemensamma operativa indikatorer och kontrollpaneler som utgår från de digitala tjänsterna och förmågorna för att proportionerligt kunna implementera och följa upp verksamheten inom digitala tjänster samt hantera och inrikta bildandet och förvaltningen av tjänsteportföljer utifrån kundresponser. Inom ramen för detta ska landskapen förbättra sin förmåga att inkludera personalen, t.ex. skapa engagemang hos personalen/yrkesverksamma, leda genom information och samverka (prognoser och rapportering) eller dra nytta av självstyrande grupper.

3.3 Framstegen i programmet för digital förändring, de digitala tjänsterna och färdplanerna har bedömts och följts upp regelbundet i statsrådet

Programmet för digital förändring genomförs och en övergripande och referensarkitektur tas fram för landskapen. Färdplaner för landskapsgemensamma tjänster och centrala datalager beskrivs och underhålls. Ansvaret för utveckling och produktion av färdplanens tjänster och datalager fastställs. Aktörernas roller och uppgifter preciseras vid behov. Färdplanen finns i bilaga 5.

13) Referens- och den övergripande arkitekturen för landskapen har tagits fram och digitaliseringskraven har specificerats.

Digitaliseringsprinciper: 3,4,6,7,8,9

Ansvarig: Landskapen

Övriga medverkande: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2019–2020

Landskapen tar fram och underhåller sin referens- och övergripande arkitektur tillsammans med landskaps- och vårdreformens program för digital förändring, ministerierna, ämbetsverken och servicecenterbolagen. I samband med detta tar landskapen fram beskrivningar av erforderliga strategiska och operativa förmågor för digitaliseringen och tillhörande krav. Landskapen bedömer regelbundet framstegen i uppfyllelsen av dem. Landskapen och statsrådets gemensamma landskapsstyrning granskar regelbundet om landskapens referens- och övergripande arkitektur är kompatibel med arkitekturen för den offentliga förvaltningen.

Strategi- och förmågekartorna samt högnivåramverket specificeras för att uppnå målen för landskapens digitalisering. Med hjälp av kartorna härleds och underhålls de strategiska och operativa grunderna och motiven för utveckling av gemensamma nationella tjänster och de viktigaste datalagren. Referens- och övergripande arkitekturer, strategi- och förmågekartor samt högnivåramverk beskrivs med stöd av arkitekturstyrningen i arkitekturtjänsten för den offentliga förvaltningen genom den tillämpade metoden för övergripande arkitektur.

14) Landskapen planerar gemensamt och inför de nationella, gemensamma digitala tjänster som behövs för organiseringsuppgifterna.

Digitaliseringsprinciper: 1,2,4,6,7

Ansvarig: Landskapen

Övriga medverkande: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), FPA, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2018–2022

Planeringsprojekten genomförs (digitala tjänster som behövs i landskapens organiseringsuppgift och ledning genom vårdinformation), och de nationella, gemensamma tjänster som behövs planeras och upphandlas landskapsgemensamt på grundval av projektresultaten. Landskapen inför tjänsterna, som ordnas av Vimana Oy och SoteDigi Oy. Eventuella tjänsteutvecklingsprojekt beskrivs i projektportföljen i programmet för digital förändring och följs upp via portföljförandet.

15) Vimana Oy och SoteDigi Oy tillhandahåller de nationella digitala tjänster som är nödvändiga för landskapen i landskaps- och vårdreformen senast 2020.

Digitaliseringsprinciper: 1,2,4,6,7

Ansvarig: Vimana Oy, SoteDigi Oy

Övriga medverkande: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020), finansministeriet, VRK, social- och hälsovårdsministeriet, THL, FPA

Tidsplan: 2018–2020

Vimana Oy:s uppgifter har fastställs på allmän nivå i förslaget till landskapslag. Närmare bestämmelser om uppgifterna och vilka tjänster som ska omfattas av skyldigheten att använda tjänsterna kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Färdplanen för Vimana Oy:s första tjänster framgår av bilaga 5.

SoteDigi Oy:s uppgifter har fastställts på allmän nivå i förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård. Närmare bestämmelser om uppgifterna och vilka tjänster som ska omfattas av skyldigheten att använda tjänsterna kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Färdplanen för SoteDigi Oy:s första tjänster framgår av bilaga 5. Bolaget ska implementera integrationstjänster med bl.a. FPA och UNA Oy.

Vimana Oy:s och SoteDigi Oy:s utvecklingsprojekt beskrivs i projektportföljen i programmet för digital förändring och följs upp via portföljförandet.

16) FPA tillhandahåller Kanta- och valfrihetstjänster samt gränssnitt med hög tillgänglighet för producenter av social- och hälso-tjänster.

Digitaliseringsprinciper: 6,8,9

Ansvarig: FPA

Övriga medverkande: THL, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2018-2019

FPA producerar Kanta- och valfrihetstjänster. FPA håller sig uppdaterad om tillgängligheten i dessa tjänsters tekniska gränssnitt. FPA undersöker tillgängligheten, även bland privata producenter av social- och hälsotjänster, och vidtar om så behövs åtgärder som förbättrar tillgängligheten med stöd av THL och SoteDigi Oy. FPA:s utvecklingsprojekt för nationella tjänster beskrivs i projektportföljen i programmet för digital förändring och följs upp via portföljförändringen.

17) Färdplaner för de nationella tjänsterna har tagits fram, framstegen har bedömts och färdplanerna har uppdaterats.

Digitaliseringsprinciper: 3,4,6,7,8,9

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020)

Övriga medverkande: Inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, landskapen, FPA, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2018–2022

Landskaps- och vårdreformens program för digital förändring tillsammans med ministerierna, FPA, ämbetsverken, landskapen och servicecenterbolagen underhåller och genomför färdplanen 2020 mot landskapsgemensamma nationella digitala tjänster för alla landskap och de viktigaste datalagren. Färdplanen beskriver en stegvis utveckling av de nationella digitala tjänsterna och de viktigaste datalagren. Övergångsarrangemangen beskrivs i Vimana Oy:s och SoteDigi Oy:s kundplaner.

Behovet av harmoniserade lösningar gäller t.ex. utvecklingen av klient- och patientdatasystem och datapooler: de praktiska patientdatasystemen är mycket splittrade och harmonisering av dem kräver landskapsgemensamma satsningar. Landskapen behöver även samarbeta i organiseringen av rådgivning och utbildning som stöd för kundernas informationsbehov.

Färdplanen 2020 för de nationella digitala tjänsterna och de viktigaste datalagren framgår av bilaga 5. Denna översiktsbild specificeras i arkitekturtjänsten med stöd av arkitekturstyrningen och genom den tillämpade metoden för övergripande arkitektur.

18) Aktörernas roller och uppgifter i färdplanen 2020 har utvärderats och förtydligats.

Digitaliseringsprinciper: 7,8,9

Ansvarig: Programmet för digital förändring (t.o.m. 2020)

Övriga medverkande: Inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, landskapen, FPA, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Tidsplan: 2018-2019

Landskaps- och vårdreformens program för digital förändring har tillsammans med ministerierna, FPA, ämbetsverken, landskapen och servicecenterbolagen utvärderat och förtydligat aktörernas roller och uppgifter med tanke på genomförandet av färdplanen 2020. Aktörernas roller och uppgifter i målbilden beskrivs i bilaga 4.

Bilaga 1 Centrala begrepp och termer

Kund	I detta dokument avses såväl landskapets invånare som företag och andra sammanslutningar som verkar i landskapet. Vimana Oy och SoteDigi Oy har landskapen och staten som kunder.
Digital tjänst	Generell term för en funktionell helhet som produceras med informations- och kommunikationstekniska metoder. Till utvecklingen och införandet av digitala tjänster kopplas typiskt en förändring där verksamheten och erforderliga informations- och kommunikationstekniska tjänster granskas som en helhet. En digital tjänst behöver andra digitala tjänster, datalager och informations- och kommunikationsteknisk infrastruktur, t.ex. datanät, för att fungera. Digitala tjänster kan även avse elektroniska slutanvändartjänster (t.ex. identifiering eller läsning av egna uppgifter) som bara består av ett användargränssnitt, följer fördefinierade processer och realiseras med stöd av anslutna informationssystem, informationssystemtjänster och datalager.
IKT-investering	Generell benämning för upphandling av informations- och kommunikationsteknik i syfte att förbättra servicen för enskilda kunder eller myndigheters samverkan och informationshanteringsförmåga i en specifik funktionell helhet. IKT-investeringar kan avse upphandling av tjänster, investeringar i maskiner och utrustning, informationssystem inklusive datalager, digitala tjänster eller experttjänster. IKT-upphandlingsprocessen stöds genom efterlevnad av JHS-rekommendationerna (t.ex. JHS 171, 172, 173, 179).

Landskap

Landskapen är offentligrättsliga samfund med regionalt självstyre. Ordnandet och produktionen av tjänster särskiljs i landskapens verksamhet. För produktionen av tjänster inrättas i varje landskap ett offentligrättsligt affärsverk för landskapet. Det ska ansvara för produktion av tjänster som innebär betydande offentlig maktutövning och av specialtjänster inom social- och hälsovård. En sammanslutning i vilken landskapet har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997) utgör en dottersammanslutning. Ett landskap tillsammans med dess dottersammanslutningar utgör en landskapskoncern.

Landskapens digitalisering

Digitalisering innebär att användningen av digital informationsteknik i landskapens verksamhet blir vanligare. Landskapens digitalisering sätter kunden i centrum för utvecklingen av offentliga tjänster.

Digitaliseringen undanröjer begränsningar i fråga om tid, rum, information och delaktighet för kunder (invånare, sammanslutningar) i interaktionen med landskapet och det omgivande samhället.

Samverkanspolicy för styrning av landskapens digitalisering

Harmoniseringsfrågor som till sin natur gäller alla landskap, funktioner inom deras organiseringsansvar och dem som (bl.a. obligatoriskt) verkar i funktionerna: standarder och krav, principer för digitalisering och utnyttjande av digital teknik, övergripande arkitektur, gränssnittskrav, principer för informationsstrukturer, program, system m.m. (Statsrådets principbeslut 28.6.2017 om styrningen, administreringen och utvecklingen av landskapens informationssystem).

Landskapens informationsförvaltning Aktör (organisation) i landskapets förvaltning med ansvar för ordnande av landskapets informationsförvaltning och IKT samt för att med hjälp av dessa producera digitala tjänster för de

intressentgrupper och kunder som anges i landskapslagen. Landskapets informationsförvaltning ansvarar även för planeringen av dess offentliga förvaltningsuppgifter och uppgifter i samband med ordnandet av förvaltningen samt för organiseringen och resurserna samt iakttagandet av beslutsförfarandena i utförandet av uppgifterna enligt landskapslagen.

Samarbetsområde

Fem områden bildas i syfte att säkerställa det regionala samarbetet och en ändamålsenlig servicestruktur inom social- och hälsovården. Varje landskap hör till något av dessa fem samarbetsområden. Det kan även finnas samarbetsområden för utförande av uppgifter inom olika förvaltningsområden i enlighet med speciallagstiftning.

Bilaga 2 Grunderna för samverkanspolicyn

Förväntningar och krav på samverkanspolicyn enligt intervjuerna

I samband med beredningen av samverkanspolicyn för landskapens digitalisering genomfördes en intervjuundersökning. Till intervjuerna kallades cirka 130 personer från följande grupper:

- landskapens förändringsledning,
- sjukvårdsdistriktens ledning och IT-ledning samt vårdens förändringsledare,
- ledningen och IT-ledningen för de sex största kommunerna, s.k. kommunsextetten
- ministerierna, THL, FPA och PRH-intressenterna samt
- strategiska styr- och ledningsgruppen för landskaps- och vårdreformens digitala förändring.

På basis av intervjuerna är de största nyttorna med samverkanspolicyn identifieringen och utnyttjandet av förmågor samt att kundperspektivet beaktas. Man ser utvecklingspotential i ekosystemen, aktörernas roller och ansvar samt frågor där landskapen fattar beslut själva. Det ansågs behövas en tydlig plan för hur man går från nuläget till målbilden, framförallt i fråga om strukturer, processer, principer för prioritering av styrningen, interoperabilitet och styrning av investeringar. De strategiska målen och principerna bör kommuniceras tydligare.

I detta kapitel behandlas förväntningar och krav på samverkanspolicyn utifrån intervjuerna och följande huvudpunkter:

- kundperspektiv,
- samarbete och roller,
- styrning och mål samt
- Investeringar.

Kundperspektiv

Det centrala perspektivet i landskapsreformen och samverkanspolicyn är kundperspektivet, vars största nytta ansågs vara att harmoniserade tjänster skapas i landskapen. Detta möjliggör att tjänsterna har samma utseende och tillgänglighet för alla kunder. För att stödja ledningsarbetet i landskapen är det väsentligt att förenkla informationshanteringen och koppla den till kunden. När aktörerna kan se kunden och kundens situation som helhet kommer aktörerna automatiskt närmare varandra. Detta kan underlätta proaktiv förvaltning och tillgång till tjänster samt förbättra ärendehanteringen och smidigheten för kunden.

Samordning av landskapens tjänsteutbud och aktiviteter ur kundens synpunkt är centralt i samverkanspolicyn. Vid intervjuerna framkom det att kunderna vill vara mer delaktiga i planeringen av tjänsterna. Kundernas delaktighet i utvecklingen av digitala tjänster sågs som en mycket viktig sak för framgångsrik utveckling på både nationell och landskapsnivå.

Intervjuade betonade att det centrala i kundsammanhanget är att de olika formerna för hantering av tjänsterna byggs upp runt medborgarnas (kommunernas, landskapens och landets invånare) verkliga behov och livssituationer. I flera intervjuer framhölls därför en händelse- och livscykelbaserad modell som en central metod för tjänsteutveckling och idéskapande.

Kunderna rör sig allt mer inom landet och mellan landskapen t.ex. av jobbskäl. Detta ställer särskilda krav på likabehandling och valfrihet i samband med samverkanspolicyn, så att kunderna upplever sig få likadana tjänster via ett användar- eller kundgränssnitt av samma typ. Samverkanspolicyn ska säkerställa medborgarnas möjligheter att använda samma tjänster på lika villkor. Kunderna vill inte lära sig olika tillvägagångssätt i olika landskap. Kundperspektivet måste därför vara enhetligt oberoende av landskap.

Tjänsternas likhet är också viktig för kundernas möjligheter att jämföra tjänster och producenter. Därför ska landskapet bereda kunderna tillfälle att ge respons om tjänsternas kvalitet och göra kvalitetsbaserade val. Detta är särskilt viktigt i tjänster över administrativa gränser, t.ex. de som produceras privat men ordnas av landskapet.

Samarbete och roller

Harmonisering mellan landskapen ansågs ge direkta fördelar. Landskapens samverkan och delning av god praxis och resultat sågs som en väsentlig möjlighet och att det möjliggör samtidig distribution av utvecklingsarbete. Långtgående förändring av arbetssätten och samarbete sågs som en betydande möjlighet. Samarbete anses bidra till lättillgängliga planer, rutiner, erfarenhetsutbyte och delning av digitala tjänster mellan landskapen.

Att leda genom information och utnyttja den för olika ändamål, bl.a. styrning, planering, forskning och innovation sågs som en viktig nytta med samverkanspolicyn. Intervjuade riktade även uppmärksamhet på undanröjande av lagstiftningshinder i utnyttjandet av information, framförallt för servicekedjor över administrativa gränser. Det ansågs viktigt att utnyttjandet inte begränsas till Finland, även EU och det internationella planet ska beaktas, inklusive internationella utvärderingar.

Att landskapen är begränsade till ett geografiskt område medan digitala tjänster och valfrihet har riksomfattande potential sågs som en utmaning. Det ansågs viktigt att bilda samarbetsgrupper som ger riks- och landskapsaktörer möjlighet att interagera och skapa gemensamma spelregler och modeller för hur nyttorna och kostnaderna i skapandet av mervärde ska fördelas mellan olika aktörer. Detta är särskilt viktigt för ekosystemets funktion.

AKUSTI sågs som en bra läroprocess för frivilligt samarbete. Vissa intervjuade tyckte att det framöver behövs en aktör av AKUSTI-typ i en strukturerad miljö med tydliga roller på nationell nivå. I intervjuerna uttrycktes oro över att delvis samma personer utför dubbelarbete i olika samarbetsforum. Detta kan leda till och har delvis också lett till att resurserna inte räcker. Något som också föreslogs var att man ska överväga en mer central styrning, kanske ministerdriven, och dra ned på samarbetsforumen.

Starka primärkommuners sätt att sköta saker kan ligga till grund för framtida styrmetoder hos starka landskap och staten. Primärkommunernas och landskapens samverkan är en viktig nyttokälla på längre sikt.

FPA:s roll sågs som kritisk, t.ex. i valfrihetsinformationen. FPA ska involveras på riktigt i produktionen av information och ges en tydligt definierad roll. FPA:s roll sågs som svår i vissa delar eftersom verksamheten är lagstadgad och riksdagsstyrd. FPA:s nationella tjänsteproduktion borde bolagiseras, varvid verksamheten skulle bli snabbare.

Särskild oro väckte de otydliga eller osäkra rollerna och ansvarsområdena, framförallt mellan landskapens nuvarande inhouse-bolag och Vimana Oy och DigiSote Oy. Dessa upplevdes som centrala frågor som måste få en gemensamt svar: Vad görs riksomfattande och vad ska göras i landskapen?

Vimana Oy anses ha en roll i produktionen av gemensamma bas-IT-tjänster, t.ex. icke sektorsspecifika system, e-post, intranät, integrationsgränssnittssystem och portaler som alla kan utnyttja. Vimana skulle även kunna leverera experttjänster till landskapen och fokusera på nationellt betydande upphandlingar som gäller flera landskap. Experttjänsterna skulle kunna gälla upphandlingskompetens och operativ arkitektur.

Tanken med SoteDigi är att bolaget ska säkerställa kundorienterad utveckling inom social- och hälsotjänster. Detta är ofta svårt i ett ekosystem då det ofta saknas en orkestrator. Sotedigi Oy:s uppgift är att fungera som orkestrator i landskapsekosystemet. Sotedigi ska

vara ett utvecklingsbolag, varvid samarbetet med landskapet kan skötas bättre och man kan se bredare på implementeringsmodellerna och granska de nationella principerna.

Interoperabilitet på olika nivåer nämndes som en faktor med betydande potential. Till den länkades gemensamma verksamhetsmodeller samt arkitekturer och bestämmelser som centrala frågor. Dessa behövs som underlag för en gemensam diskussion. Andra fördelar med interoperabilitet som nämndes var hantering av systemgränssnitt, informationens rörlighet och sammankoppling av myndighetsinformation.

Enhetliga bassystem ansågs underlätta landskapens och samsamarbetsområdenas samarbete, varvid de även kan jämföra saker sinsemellan. Gemensamma lösningar möjliggör att saker inte behöver göras om flera gånger. Detta ansågs även vara en bättre lösning för personalen: alla kan använda lösningarna och ge kunderna råd om användningen.

Kommersialisering av tjänster och lösningar för den globala marknaden sågs som en potentiell nytta med samverkanspolicyn. Därför ska policyn även granskas utifrån samhällsekonomiska effekter, såsom sysselsättning, tillväxt och näringsverksamhet.

Styrning och mål

Ministerierna har nu sinsemellan olika sätt att styra digitaliseringsfrågorna och därför behövs en gemensam och enhetlig styrning på riksnivå. Det är viktigt att förtydliga ministeriernas och de övriga aktoreernas roller på nationell och landskapsnivå. Gemensam styrning skulle ge möjligheter till landskapsöverskridande samarbete, tydligare arbetsfördelning och att tydligt rikta de begränsade resurserna så, att olika landskap kan dela på lösningar. I samband med detta ansågs det centrala vara samarbete (vilka tillsammans) och systematisk ledning (hur saker görs). Modellen för lätttrölig utveckling och snabbt beslutsfattande ska säkerställas.

En för rigid samverkanspolicy ansågs begränsa innovationer eftersom den i sämsta fall förhindrar landskapens interna utvecklingsarbete. Därmed bör policyn beakta handlingsfrihet och incitament för landskapens utveckling av den egna operativa verksamheten.

Samverkanspolicyn ska styra hur saker utvecklas som helhet. Därför ska samverkanspolicyn även styra mätningarna. För mätning behövs en tydlig uppställning av strategiska mål och

indikatorer som stöds genom högprioriterade åtgärder (inkl. investeringar). För prioriteringen behövs det gemensamma spelregler genom vilka jämförbarheten säkerställs.

Som huvudlinje föreslogs att högnivåstyrningen av förändringen ska ske ministerdrivet. Det är viktigt att skapa en stark statlig styrning och göra en dialog baserad på landskapslagen till en del av styrprocessen. Man bör komma bort från branschspecifika riktlinjer och gå mot en enhetlig modell. Styrningen bör framstå som enhetlig för landskapen inom alla verksamhetsområden. Samtidigt bör man säkerställa att landskapen är företrädade i styrningen. Därtill ansågs det behövas en mer detaljerad processtyrning inklusive tidtabeller för olika målområden eftersom risken är att andra viktiga saker annars blir ogjorda. Styrningen bör vara proaktiv och kunna reagera snabbt efter behov.

Som grundprincip föreslogs att respektive ministerium ansvarar för det egna verksamhetsområdets effektivitet och övergripande arkitektur, som måste säkerställas i framtiden. Utanför vårdsektorn framhölls bl.a. TE-tjänsternas stora samhällseliga betydelse och att denna helhet därför ska prioriteras.

Förslag till policyperspektiv i strategisk styrning av digitaliseringen var

- hållbara offentliga finanser och kostnadskontroll,
- kontroll över helheten, nyttan av verksamhetsutveckling,
- minskning av skillnaderna i hälsa och välfärd och dämpning av kostnadsutvecklingen.

Beträffande mätningar inom vårdområdena föreslogs t.ex. en modell med uppställning av mål och mätning av t.ex. kundupplevelse, produktivitet, effektivitet och personalupplevelse.

Transparensen bör ökas genom en central projektportfölj. Uppföljningen av projektportföljen och rapporteringen bör även beakta perioderna i finansieringsavtalen, så att de följs upp med samma rapportering som för portföljen och andra rapporteringsbehov.

Intervjuade lyfte fram färdplanen som en viktig utgångspunkt för genomförandet av samverkanspolicyn. Planen beaktar utgångslägena, övergångslösningarna, riskerna och helheten nationellt. Därför ska de olika tidsspännen beaktas i genomförandet av policyn, vilket innebär att det behövs en vision och målbild för flera år framåt.

Investeringar

Landskapens olika situation i fråga om resurser, såsom BNP/person, och kompetens samt digitala tjänster väckte oro bland de intervjuade. Därmed ansågs finansieringen och

finansieringsmodellen spela en viktig roll i styrningen. Finansieringsmodellen ska stödja verksamhets- och utvecklingsmålen samt motivera till en samverkan där resursstyrningen och kompetensen utnyttjas.

Det framfördes en rad förslag och krav gällande investeringar som möjliggör samverkanspolicyn. Kundorientering har redan konstaterats vara en viktig princip. Därför ska kundernas behov och kundorienteringen utnyttjas som beslutsstöd och när kriterierna för styrningen tas fram.

Principen bör vara att styrningen av digitaliseringsprojekt och besluten om finansiering koordineras så att viktiga riksfrågor behandlas och avtalas på riksnivå. I andra finansieringsbeslut ska man beakta vad som kan finansieras med statsunderstöd, investeringsbeslut tillsammans med landskapen och/eller avgifter som tas ut av landskapen.

Samarbete behövs i stora investeringar. Vid prioriteringen ska man titta på den bredare nyttan, dvs. storleken på den grupp som drar nytta av lösningen. Finansieringssystemet ska således motivera till samverkan. Framförallt mindre landskap såg samarbetet i samsamarbetsområdena som viktigt. I dagsläget finns det många separata projekt, och deras antal bör minska genom samverkanspolicyn. Samarbete behövs även i samsamarbetsområdena när det är fråga om större investeringar. Här framfördes synpunkten att landskapen själva bör kunna bestämma när och var de samarbetar, varvid liknande aktörer kommer att söka sig till varandra. Finansieringsbesluten ska även stödja långsiktig utveckling för att trygga resurserna och kompetensförsörjningen. Finansieringsbesluten ska beakta att marknadsaspekten realiserar, vilket tillåter sund konkurrens i tjänstproduktionen.

Finansieringen ska fördelas opartiskt mellan landskapen men beakta deras olikhet. Vissa landskap ligger efter i landskapsreformen och utvecklingen av de digitala tjänster som behövs, vilket inledningsvis innebär en större mängd utvecklingsarbete än i landskap som kommit längre. Vid investeringsbesluten och styrningen bör man alltså sträva efter flexibilitet. Man ansåg att belopps- och investeringsgränser är viktiga men att det också är bra om gränserna är flexibla vid behov.

Den digitala förändringen görs tillsammans med kunden

"Kunden i centrum" är en viktig utgångspunkt för landskaps- och vårdreformen och valfriheten. Att sätta kunden i centrum innebär en förändring av tillvägagångssätten och processerna från organisationscentrerade till kundcentrerade. Digitaliseringen innebär även förändrade tillvägagångssätt, vilket betyder att de ska göras kundcentrerade när den

digitala förändringen kommer. Med hjälp av digitalisering kan professionell information (nyttjandet av expertis) praktiskt sammankopplas med kundens egen information/expertis. Exempel på detta inom vården är en kombination av distanstjänst, att höra kunden hemma och skriva ut recept.

Kunden i centrum förutsätter att myndigheten kan tillhandahålla tjänster utifrån de krav som kundens livssituation ställer. Myndigheten ska kontinuerligt ha full insikt om kundernas behov i deras aktuella livssituation. Insikten skapas utifrån tillgänglig information om kunden. Detta stöds av olika händelse- och livscykelbaserade modeller samt kategorisering, t.ex. av kunder som är gamla eller bor på landsbygden. Då dessa data samkörs, med beaktande av dataskydds- och informationssäkerhetskraven, kan myndigheten förutse kundernas behov.

Utgångspunkten bör vara kundernas välfärd. De nya verksamhetsmodellerna måste motivera till att hålla kunden vid god hälsa och att ändamålsenliga tjänster tillhandahålls. Digitaliseringen ger utmärkta möjligheter till att ta hand om välfärden eftersom digitala tjänster i regel har god skalbarhet. Tjänsten behöver inte inskränkas av resursskäl. En extra kund kostar praktiskt taget ingenting. I flertalet fall kan systemen bygga på användning av ett tekniskt hjälpmedel som kunden har skaffat själv, t.ex. en smart telefon eller ett aktivitetsarmband.

Kundorienterad digitalisering i verksamhetsprocesser innebär att kriterierna för myndighetsbeslut beskrivs på förhand för den digitala tjänsten samtidigt som den erforderliga beslutsinformationens tillgänglighet, integritet och konfidentialitet säkerställs. Kunden får ett omedelbart beslut i den digitala tjänsten. Undantag måste dock alltid kunna hanteras, så att den digitala tjänsten i oklara fall överför ärendet till en yrkesutbildad person för avgörande. Tyngdpunkten i organisationens verksamhet flyttas till avgöranden av svårare fall och allmän övervakning av servicesystemets funktion.

I praktiken ska både den yrkesutbildade och kunden få samma informationsinnehåll och beslutsstöd. Utgångspunkten är att båda delarna måste leda till samma beslut i samma ärende. I oklara fall som inte kan beslutas i den digitala tjänsten är det naturligt att avgörandena kan vara annorlunda. Även då bör beslutsstödet ge samma förslag till den yrkesutbildade och till kunden.

De här digitala tjänsterna kan inte göras heltäckande på en gång, eller omvänt: det faktum att alla problem inte kan lösas med digitala tjänster är inget skäl att inte börja. Man ska

börja med fall där tillförlitliga beslut kan fattas och följderna av ett felaktigt beslut inte är allvarliga. När de digitala tjänsterna utvecklas och erfarenheterna blir fler kan man gå över till svårare beslut.

För kunden är de digitala tjänsterna en kanal där man kan få tjänster. Samtidigt finns det också andra kanaler. Digitala tjänster ersätter inte helt de konventionella. Processerna kan inte förändras så, att de bara bygger på digitala tjänster. Man kan dock basera de konventionella tjänsterna på samma system, som i stället för kunden används av de yrkesutbildade.

Jämlikheten enligt 6 § i grundlagen påverkar även utvecklingen av tekniskt förmedlad eller digitala medborgarpåverkan. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Olika gruppers behov ska även beaktas i förverkligandet av demokratin. Teknisk förmedling eller digitala demokratitjänster får inte behandla väljare olika t.ex. beroende på bostadsort, ålder eller hälsotillstånd. Fördelen med digitala demokratitjänster är dock att de förbättrar medborgarnas faktiska möjligheter att på lika villkor rösta och delta såväl regionalt som i fråga om möjligheterna att använda tjänsterna, såvida de produceras jämte nuvarande former för delaktighet. När delaktighets- och demokratitjänster bara tillhandahålls digitalt sätter de likabehandlingen av medborgarna på prov i fråga om den utrustning som behövs och de faktiska möjligheterna att använda den. Genomförandet av tillgänglighetsdirektivet innebär i praktiken att webbplatsernas och mobiltjänsternas innehåll ska planeras så, att alla användargrupper kan använda dem utan extra utrustning eller ytterligare hjälpmedel.

Tjänsterna för bättre välfärd berör alla uppgifter som landskapet ska utföra. Det primära målet är att kunderna tillhandahålls ändamålsenliga tjänster. Eftersom systemen även har god skalbarhet lönar det sig att utveckla nationella system som tillhandahålls likadana i alla landskap.

Situationen förändras något när man går från välfärdstjänster till social- och hälsovård. Välfärdstjänster kan till stor del skapas oberoende av servicesystemet, så att man vid behov bara säkerställer en smidig övergång till det digitala servicesystemet. Såsom konstaterats ovan innebär digitaliseringen av tjänsterna ett ingrepp i servicesystemets processer. Själva processerna ska göras kundorienterade.

I social- och hälsovården innebär kundorientering inte bara att kunden kan fatta beslut själv. Yrkesutbildade beslutar om vilken vård kunden tillhandahålls eller vilka förmåner som beviljas. Kundorientering betyder att kunderna får den service de behöver när det passar dem och på ett sätt som motsvarar deras behov. I praktiken leder kravet till digitala tjänster och att kunderna fattar egna beslut understödda och vägleda av systemet.

Digitalisering är förändring av verksamheten

Bakom digitaliseringen finns många faktorer som direkt eller indirekt har att göra med behov som uppstår i verksamheten när omvärlden förändras. De tre centrala faktorerna är

- 1) att ge kunderna bättre service,
- 2) att göra verksamhetsmodellerna effektivare och
- 3) att utnyttja informationsflödena och -helheterna i styrningen av verksamheten och tjänsterna och i beslutsfattandet.

Intervjuerna angående samverkanspolicy visade tydligt att kundperspektivet är ett centralt perspektiv i landskapsreformen och samverkanspolicy. En stor fördel med reformen är därför att harmoniserade tjänster skapas i hela Finland så att alla kunder kan få tillgängliga tjänster med likadant utseende.

Digitaliseringen har stor inverkan på ledningen av tjänsterna. Den skapar förväntningar på snabbhet och lättrörlighet. Tillförlitlighet och skalbarhet är viktiga mål även i fortsättningen. Informationsförvaltningen och digitaliseringen har som viktig uppgift att stödja aktörernas verksamhet, implementering av kundernas tjänster och hantering av information med elektroniska metoder. Således ansvarar informationsförvaltningen för de slutanvändar- och tjänstelösningar som gör digitaliseringen möjlig. Här förutsätts informationsförvaltningen ha förmåga att

- bilda friktionsfria servicekedjor,
- säkerställa interoperabilitet på olika nivåer i verksamheten,
- utnyttja enhetliga begrepp och integrerade datalager samt
- utnyttja process- och tjänstestyrd digitala plattformar (applikationer och teknik) och hantera deras integrationer.

Kundernas och de övriga användarnas behov spelar en central roll i implementeringen av verksamhets- och tjänstemodellerna. Utvecklarna ska därför sätta sig in i vad kund- och användarorientering verkligen innebär. Detta är en mångfasetterad fråga i den digitala världen. Det handlar om implementering av offentlig service och förvaltning samt hur olika saker och hanteringsformer byggs upp runt kunderna (kommunernas, landskapens och

landets invånare) och deras livssituationer. Då är det viktigt att helheten samordnas friktionsfritt, utan stuprörstänkande. Detta innebär t.ex. att tjänster och tjänsteprocesser som har att göra med kundernas behov och välfärdsinformation ska kunna implementeras på ett sätt som tjänar dessa behov och en fungerande helhet.

Det är viktigt att planera helheten för att uppnå en interoperabilitet som stöder verksamhet i större skala och implementering av tillhörande tjänster. Därför ska framförallt informationsförvaltningen på ett genomgående sätt kunna skapa och hantera saker som har att göra med digital utveckling och IKT-tjänster. Väsentliga metoder i dessa sammanhang är utnyttjandet av övergripande arkitekturer och tjänstehanteringsmodeller. Ett exempel på ett hanteringsramverk finns i informationsförvaltningsmodellen IT Standard for Business.

Vid IKT-upphandlingar ska man även ta i beaktande kvalitets- och servicekrav, verksamhetens omfattning, tjänstens skalbarhet och flexibilitet med beaktande av framtidsplaner, kontinuitet och totala kostnader. Aktiv uppföljning och kontroll över kostnaderna och prestandan är en nödvändighet under tjänstens hela livscykel, inte bara i upphandlingsfasen.

Övergripande arkitekturer och tjänstehanteringsmodeller ger flera fördelar, t.ex.

1. Balanserad strategiorienterad utveckling, däribland
 - fastare samordning av verksamheten och IKT,
 - hantering av beroenden och bättre interoperabilitet,
 - säkring av kompatibilitet genom standardisering och
 - samordning av program, utveckling av integrationslösningar.
2. Mångsidig visualisering och strukturering av helheter, däribland
 - effektivare kommunikation och beslutsfattande
3. Effektivare projekthantering, däribland
 - identifiering av projektens beroendeförhållanden och
 - projektavgränsning och -tidsplaner
4. Hantering av tjänsteimplementeringar (utveckling) och effektivare investeringar, däribland
 - större effekt av utvecklingsprojekt och
 - färre arbetsinsatser/investeringar som är bortkastade.

Observera att ledning genom information och behovet av analysstöd betonas i framtiden. Därför ska informationsförvaltningen se till att systemens övergripande arkitektur (konceptuella modeller, datamodeller etc.) och datahelheter implementeras friktionsfritt.

Hantering av verksamhets- och servicehelheter utgår ofta från att man säkerställer de befintliga och framtida systemens interoperabilitet och övergripande arkitektur. Med hjälp av hanteringsmodellen görs tjänster och till dem kopplade verksamhetsnivåer möjliga och begripliga. För att hantera helheten av digitala tjänster ska informationsförvaltningen även beakta tekniska drift-, kapacitets- och datakommunikationskrav samt integrators- och programutvecklingsaspekter.

Nätverk och aktörernas samverkan i serviceekosystemet

Utnyttjandet av samverkan och nätverk är en viktig faktor för landskapen och de olika statliga aktörerna när serviceekosystemet byggs upp och hanteras. Samverkan och nätverk bygger på tillit mellan aktörerna, jämlikhet och frivillig interaktion. Fördelarna är flexibilitet, öppenhet och mångsidighet. Identifierbara negativa faktorer och risker är eventuellt överlappande utvecklingsarbete, ineffektivitet och informationsutmaningar, såvida dessa inte ägnats tillräcklig uppmärksamhet ur lednings-, rapporterings- och uppföljningssynpunkt. Exempel på nätverksliknande organ är landskapens samarbetsområden, Kommunförbundet, forsknings- och utvecklingsorganisationer eller tjänsteproducenternas och den tredje sektorns samarbetsnät inom vården. Nämnade nätverk lägger en grund på vilken utvecklingsprojekten kan bygga upp ett effektivt ekosystem av tjänster som ger kunden mervärde.

Nätverken och samarbetet har en särskild betydelse på fyra operativa områden. Dessa är

1. nationell tjänstutveckling och hantering av IKT-utvecklingsprojekt,
2. landskapens strategiska verksamhetsplanering samt planering, utveckling och anskaffning av verksamhetsmodeller, digitala tjänster och IKT,
3. upphandling och hantering av tjänster samt
4. forskning, innovation och utveckling.

Viktiga samverkansteman inom nationell tjänstutveckling och hantering av IKT-utvecklingsprojekt är gemensamma utvecklingsprojekt och upphandlingar inom bas-IT samt nationella branschspecifika digitaliseringsprojekt och upphandlingar. I samband med detta utgör även utveckling och hantering av den nationella övergripande arkitekturen och kravspecifikationer av informationsinnehållet ett viktigt område i samverkan mellan landskapen och de statliga aktörerna. Genom dessa kan man säkerställa en högklassig

interoperabilitet och fungerande styrning samt se till att harmoniserade tjänster skapas för kunderna över landskapsgränserna.

Landskapens strategiska verksamhetsplanering samt planering, utveckling och anskaffning av verksamhetsmodeller, digitala tjänster och IKT utgör ett annat viktigt område där samverkan skapar nytta för alla, t.ex. genom bedömningar av befolkningens servicebehov, uppföljning av välfärd och hälsa samt planering och hantering av tjänste- och verksamhetsnätet. Genom en bred samsyn om dessa saker mellan landskapen uppnås klara fördelar bl.a. i uppbyggnaden av tjänsteportföljen, livscykelhanteringen och framförallt flerproducentmodellen. Invånarnas delaktighet samt främjandet av välfärd och hälsa liksom beredskap är ämnesområden där strategisk samverkan ger stora fördelar. Dessa saker har direkt koppling till det tredje samverkansområdet: upphandling och hantering av tjänster utgör ett strategiskt viktigt fält där gemensam kartläggning av marknaden och dialog skapar en stor potentiell nytta för alla aktörer.

Det fjärde området som gynnas av samverkan är forskning, innovation och utveckling, där koordinering av framförallt forskning, utveckling och innovation samt landskapens samarbete kring detta är centrala saker. Här skapar nya samarbetsformer, intressebevakning och samverkan i landskapens gemensamma angelägenheter viktiga fördelar och möjligheter för alla parter.

Bilaga 3 Förfarande för bedömning av investeringar, styrning av landskapens digitalbolag, arkitekturstyrning, projekthantering, riskhantering och IKT-beredskap

Förfarande för bedömning av investeringar

Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering är tänkt att ingå i landskapsstyrningen samt IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen. Landskapsstyrningens faser under året framgår av bild 1 och 2.

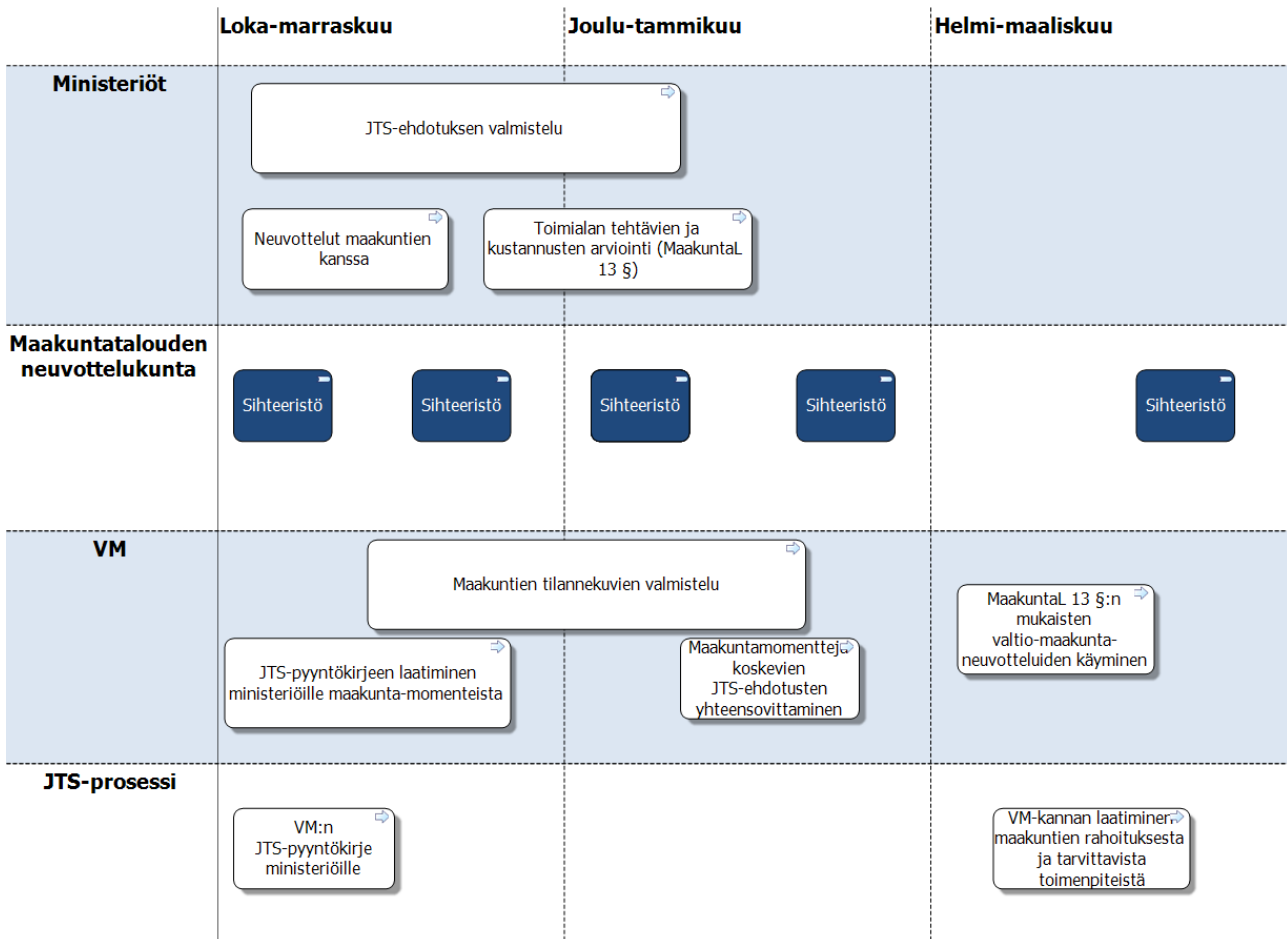

Bild 1. Årsklocka för landskapens digitalisering (oktober-mars).

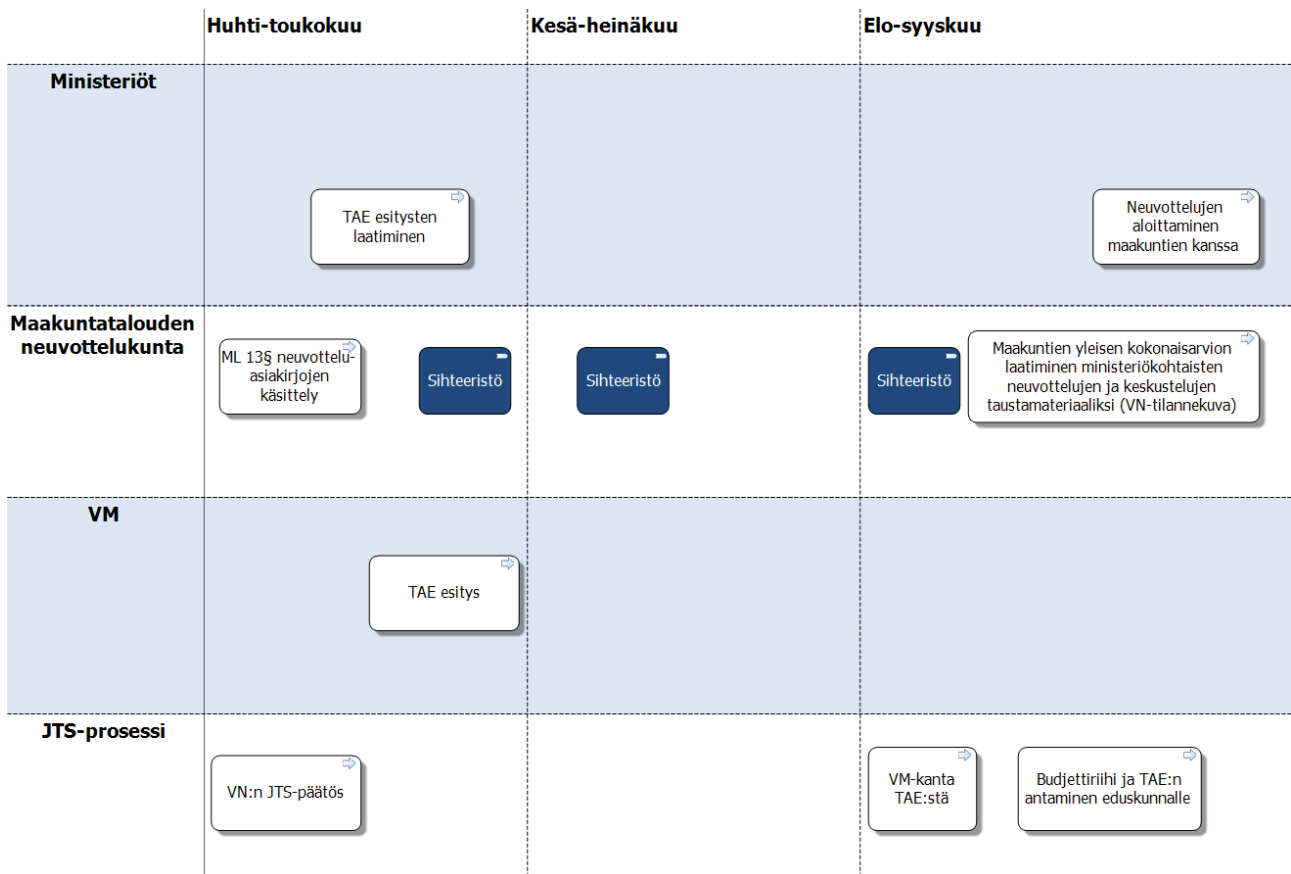
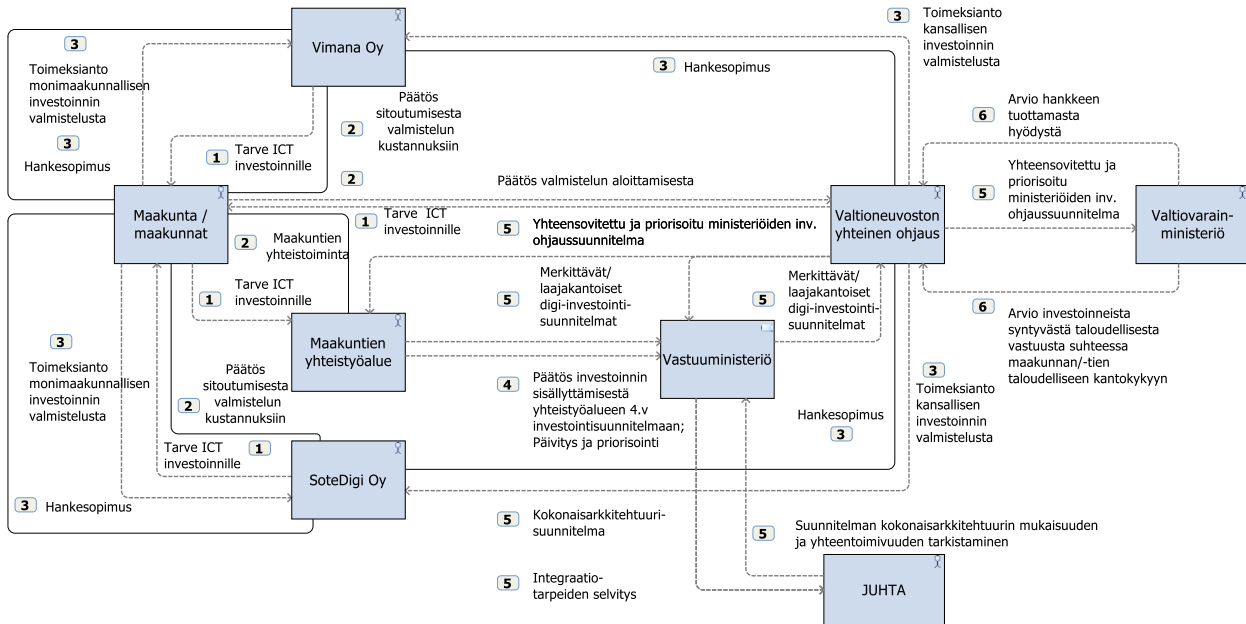

Bild 2. Årsklocka för landskapens digitalisering (april–september).

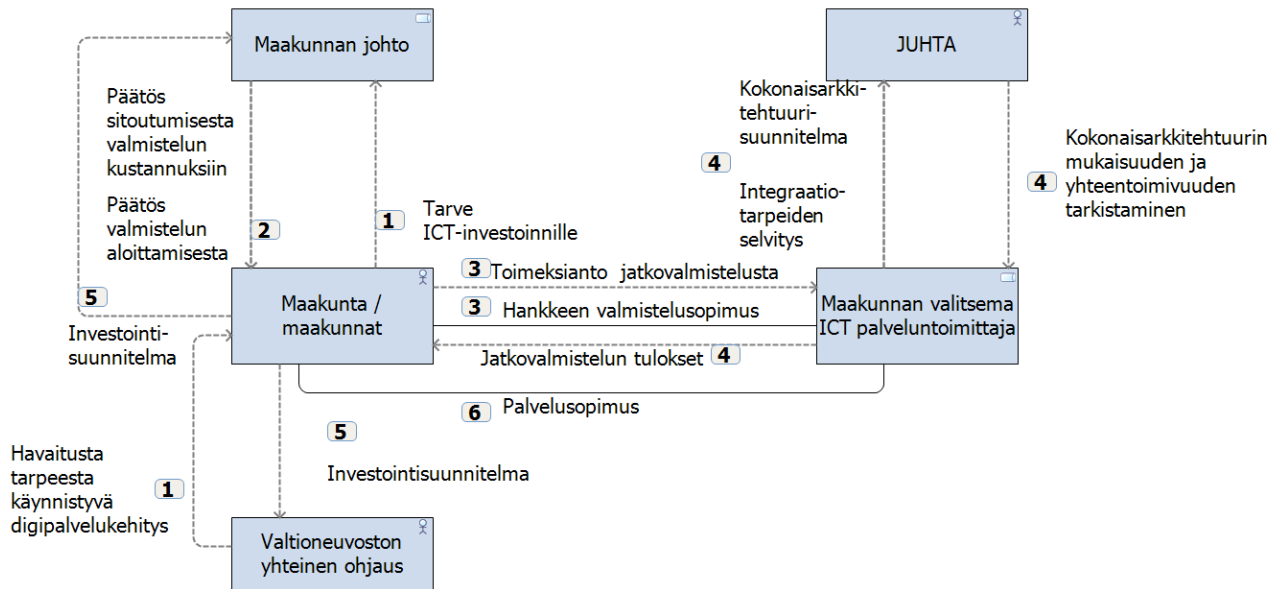
Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering tillsammans med landskapen och samarbetsområdena genomför en styrprocess för IKT-investeringar enligt årsklockan. Processen, som åskådliggörs i bild 3, resulterar i en nationell digital tjänst för alla landskap eller en regional digital tjänst för ett eller flera landskap eller samarbetsområden. IKT-investeringarna genomförs i projekt som hanteras genom en landskapsgemensam projektportfölj. Medverkande landskap och samarbetsområden ska försäkra sig om att de digitala tjänster och IKT-lösningar som skapas i projekten följer landskapens övergripande arkitektur och samverkanskrav samt social- och hälsovårdsministeriets övergripande arkitektur och att deras integrationsbehov i fråga om nationella eller regionala digitala tjänster och lösningar beskrivs i planeringen.

- 1) Tarve ICT-investoinnille tunnustetaan maakunnassa, usean maakunnan kesken, Vimana Oy:ssä, SoteDigi Oy:ssä.
- 2) Maakunta/-nat tai maakunnat tekevät yhteisen päätöksen valmistelun aloittamisesta; Päätös sitoutumisesta valmistelun kustannuksiin; Julkisen hallinnon ICT- investointien arviointimenettely.
- 3) Maakunta/-nat ja/tai valtioneuvosto antavat toimeksianton kansallisen tai monimaakunnallisen tai investoinnin valmistelusta sote-asioissa SoteDigi Oy:lle tai muissa asioissa Vimana Oy:lle; Hankesopimus tilaajan ja yhtiön välillä.
- 4) Kaikissa yhteistyöalueissa maakunnat päättävät yhdessä: Investoinnin sisällyttämisestä yhteistyöalueen investointisuunnitelmaan: 4 v., päivitys vuosittain ja investoinnin priorisoinnista suhteessa alueen muihin investointeihin.
- 5) Substanssinäkökulma: Yhteistyöalueet toimittavat merkittävät/laajakantoiset digi-investointisuunnitelmat vastuuministeriölle; Samassa yhteydessä vastuuministeriö tarkistuttaa suunnitelman kokonaisarkkitehtuurin mukaisuuden JUHTA:n tukemana. VN digiohjaustoiminto yhteen sovitaa ministeriöiden inv. ohjausta ja priorisoi tarpeita mk inv. suunnitelmasta.
- 6) Talousnäkökulma: Yhteensovitettu investointisuunnitelma toimitetaan VM:lle, joka arvioi investoinneista syntyvää taloudellista vastuuta suhteessa maakunnan/-tien taloudelliseen kantokykyyn sekä hankkeen tuottamaa hyötyä.

Bild 3. Styrprocess för landskapens IKT-investeringar, resultat en nationell eller regional digital tjänst för ett eller flera landskap eller samarbetsområden.

Landskapens tjänsteproduktion finansieras delvis genom EU-program. Även andra landskapsparter deltar i implementeringen av fonderna. Styrningen av de nationella digitala tjänster och IKT-tjänster som används i implementeringen ska beaktas inom styrningen av landskapens digitalisering, dvs. avtalade förfaranden för implementering av fonderna gäller i landskapsstyrningen. Detta baseras på att man i investeringsbeslut om digitala tjänster som stöder administration och implementering av EU-program, bl.a. strukturfondsprogram, behöver säkerställa att den ansvariga förvaltningsmyndigheten för programhelheten har kvar möjligheten att styra de digitala lösningarna och med stöd av dem även i fortsättningen kan uppfylla de krav som ställs på myndigheten enligt programdokumenten.

- 1) Tarve ICT-investoinnille tunnistetaan maakunnassa tai yhteisen ohjauksen toimesta havaitu tarpeen perusteella, kuten lainsäädäntöprosessin tuloksina kehitettävä digipalvelut.
- 2) Maakunta tekee päätöksen valmistelun aloittamisesta; Päätös sitoutumisesta valmistelun kustannuksiin
- 3) Maakunta antaa toimeksiannon jatkovalmistelusta maakunnan valitsemalle yhtiölle; Hankkeen valmistelusopimus maakunnan ja yhtiön välillä
- 4) Kokonaisarkkitehtuurin-mukaisuuden ja yhteentoimivuuden tarkistaminen; Integraatiotarpeiden selvitys;Jatkovalmistelun perusteella maakunnan päätös
- 5) Näkyvyyttä maakunnan investointisuunnitelmassa ja solmitut sopimukset tilinpäätöksen liitetiedoissa
- 6) Palvelusopimus maakunnan ja ICT-palvelun tuottajan välillä.

Bild 4. Styrprocess för landskapens IKT-investeringar, resultat en digital tjänst för ett landskap.

Landskapet beslutar internt om interna investeringar av mindre betydelse. Processen för investeringar i dessa tjänster åskådliggörs i bild 4. Även här ska landskapet kontrollera att investeringarna följer landskapens övergripande arkitektur och samverkanskrav samt social- och hälsovårdsministeriets övergripande arkitektur och att deras integrationsbehov i fråga om nationella eller regionala digitala tjänster och lösningar beskrivs i planeringen av den digitala tjänsten.

Åren 2018–2019 ska alla utvecklingsuppgifter för vilka landskapet söker finansiering kopplas till följande riktlinjer för landskapsreformen:

- 1 landskapet inför gemensamma nationella tjänster eller integrerar landskapets system i gemensamma nationella tjänster,
- 2 en landskapsgemensam, integrerad eller konsoliderad social- eller hälsovårdslösning skapas,
- 3 landskapets TORI-systemhelhet utvecklas mot ett system per uppgiftshelhet eller
- 4 en gemensam datanätlösning för alla landskap och integrerade användarhanteringstjänster utvecklas.

Ett förfarande för bedömning av offentliga IKT-investeringar tas fram. Dess tillämpning i landskapen preciseras vid utvecklingsarbetet rörande processerna för bedömning av IKT-investeringar. Gemensamma JHS- eller nyskapade JHV-modeller (krav) kommer att användas i förfarandet. Landskapens informationsförvaltning behöver standarder och förfaranden med gemensamma bedömningsmetoder som stöder arbetet. Tanken är att informationsförvaltningen ska förpliktas använda dessa modeller och standarder.

Styrning av landskapens digitaliseringsbolag

I statsrådets ägarpolitiska principbeslut 13.5.2016 anges följande: "I företag som utför en specialuppgift har staten samhällseliga mål som hänger samman med en central uppgift för ett fungerande samhälle men som ändå organiseras effektivast i bolagsform." Styrningen av SoteDigi Oy och Vimana Oy följer statens gemensamma riktlinjer för ägarstyrning så att bolagens särdrag, som följer av specialuppgifterna, beaktas tillräckligt.

Finansministeriet tillsatte 24.1.2018 en samarbetsgrupp för ägarstyrning av SoteDigi Oy och Vimana Oy. Gruppens uppgift är att bedöma hur specialuppgifterna ska beaktas i ägarstyrningen och ägarens ställningstaganden. Specialuppgifternas relevans bedöms även utifrån de berörda branschernas utveckling och myndighetsuppgifterna. Social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet medverkar i ägarstyrningen av SoteDigi Oy och Vimana Oy genom att för finansministeriet bereda och fungera som experter i ärenden som kräver branschkompetens.

Enligt planerna ska landskapen överta aktiemajoriteten i både SoteDigi Oy och Vimana Oy vid landskapsreformens genomförandefas, senast 1.1.2020. I SoteDigi Oy kommer staten att behålla ett aktieinnehav som ger minst 33,4 % av alla röster. I Vimana Oy kommer staten äga 10 % och en särskild aktieserie som ger bestämmanderätt i ärenden som anges specifikt i landskapslagen.

Systemet för övergripande arkitektur

Övergripande arkitektur som planeringsmetod

Övergripande arkitektur är en metod för att planera verksamheten och utveckla informationsförvaltningen som helhet. Tjänster och processer bör granskas tillsammans med de uppgifter och informationssystem som behövs för dem. Optimalt ger den övergripande arkitekturen visshet om att verksamhetens behov förmedlas till IKT-utvecklingen, så att implementeringen av systemen tjänar slutanvändarnas behov.

Den övergripande arkitekturen är ett medel för att identifiera överlappande implementeringar och främja maximal användning av samutnyttjningsbara implementeringar. I landskaps- och vårdreformen är det centralt att främja ändamålsenligt och kostnadseffektivt utnyttjande av systemkomponenter med olika aktörer som ansvariga. Det är också väsentligt att identifiera ansvarsfördelningen mellan riksomfattande och landskapens egna implementeringar. Tjänsterna från t.ex. Befolkningsregistercentralen, Vimana, SoteDigi och FPA bör utgöra en sådan helhet som gör att landskapen kan fokusera på implementering av lösningar som är förenliga med regionala särdrag och möjliggör lokala innovationer. Då det är ändamålsenligt att implementera en tjänst nationellt ska man inte göra det igen på regional nivå.

Arbetsfördelningen mellan riksomfattande och nationella tjänster planeras i landskapens referens- och övergripande arkitektur samt i branschspecifika övergripande arkitekturer. Där beskrivs de gemensamma nationella modellerna och systemlösningarna, så att det uppstår en arbetsfördelning mellan landskapen och de statliga aktörerna.

Landskapens referens- och övergripande arkitektur fokuserar på för landskapet gemensamma, icke branschspecifika saker. Förhållandet mellan de icke branschspecifika och de viktigaste branschspecifika komponenterna beskrivs. Branschspecifika övergripande arkitekturer fokuserar på för området specifika saker och ekosystem. I t.ex. social- och hälsovården beskriver den övergripande arkitekturen kraven på behandling av klient- och patientdata och nationella lösningar (bl.a. Kanta), vårdspecifika ärende- och egenvårdslösningar (bl.a. Omatietovaranto, ODA, Terveyskylä) samt sekundär användning (bl.a. informationsledning, nationell styrning och tillsyn).

Den övergripande arkitekturs målbilder planeras i separata projekt enligt landskapens referensarkitektur och branschspecifika hanteringsmodeller. Målbilderna godkänns i de

ansvariga ministeriernas beslutsfattande. De centrala riktlinjerna införlivas i olika styrmekanismer (bl.a. informations-, resurs-, avtals- och normstyrning).

Kritiskt för en framgångsrik planering av målbilderna och utvecklingsvägarna är ett så bra samarbete som möjligt mellan landskapen, riksmyndigheterna och ministerierna. Alla parterers möjlighet att påverka riktlinjerna ska beaktas i hanteringsmodellen.

Övergripande arkitektur i landskapsstyrningen

En sak som ska bedömas i landskapens och statsrådets styrprocess är hur de övergripande arkitekturerna har utvecklats mot de målbilder som slagits fast på riksnivå. Granskningen syftar till att säkerställa parternas engagemang för de gemensamma målen och att de riksomfattande målen och riktlinjerna uppfylls i praktiken. Detta ställer krav på riksaktörernas förmåga att betjäna landskapen och även på att landskapen utnyttjar de nationella tjänsterna maximalt och implementerar egna lösningar som är interoperabla med dem.

En bedömning av verksamhetens överensstämmelse med den övergripande arkitekturen kommer att ingå i landskapsbedömningen och styrprocessen. Uppfyllelsen av de centrala arkitekturriktlinjerna följs upp med indikatorer.

Projekthanterings- och -ledningsmodell

Det krävs en projekthanterings- och -ledningsmodell för att kostnadseffektivt utföra de utvecklingsuppgifter som förutsätts av målbilden för landskapens övergripande arkitektur. Modellen specificerar bedömningen av projektets kostnader och nyttor samt livscykel, projektledningsroller och -ansvar samt stöd och koordination i projekthanteringen. Projektportföljen i programmet för digital förändring beskriver projekt och investeringar i gemensamma nationella tjänster och investeringar i informationssystem som enligt kriterierna i avsnitt 2.2 behöver bedömas i fråga om interoperabilitet och betydelse för verksamheten och arbetsfördelningen. Projekten följs upp via portföljförfarandet.

Livscykelmodellen beskriver olika projektfaser och deras beslutpunkter. De typiska projektfaserna är förslag, förhandsutredning, planering, genomförande, avslutning och slut. Övergång mellan faserna förutsätter alltid ett separat beslut.

Projektledningsrollerna och -ansvaren kopplar besluten under projektets livscykel till den existerande beslutsmekanismen. Beslut om projekt fattas på tre nivåer:

1. På portföljnivå är beslutsfattandets viktigaste uppgift att säkerställa utvecklingens och utvecklingsresursernas förenlighet med strategin. Det kan finnas flera portföljer, som även har en hierarki. Varje projektportfölj har en ägare och en ledningsgrupp där beslut om projekten fattas.
2. På projektnivå ligger projektledningsansvaret hos projektets styrgruppen. Den fattar beslut om innehållet och/eller ändringar i projektplanen samt ansvarar för besluten i olika faser av projektets livscykel. Beslut i strategiska frågor kan kräva ställningstagande på portföljnivå.
3. Projektet fattar interna beslut i operativa frågor inom projektplanens gränser.

Granskning av projektens kostnader och nyttor är en kritisk del av projekthanteringen. Ifall nyttorna inte bedöms innan projektets påbörjas är det omöjligt att efteråt verifiera deras existens eller utfall. Bedömningen av nyttorna är länkad till projektets livscykel. Vanligen sker bedömningen redan under förhandsutredningen. En slutgiltig lönsamhetsanalys görs i samband med planeringen och är central för bedömningen vid beslut om genomförande av projektet.

Stödet och koordinationen i projekthanteringen organiseras som en projektbyrå med t.ex. följande uppgifter:

1. stöd i projektstarten,
2. stöd i projektledningen och styrgruppsarbetet,
3. koordination av projektrapporteringen,
4. handledning, verktyg och dokumentmallar för projekthanteringen samt
5. utveckling av kompetens inom projekthantering.

Riskhantering och IKT-beredskap

Att garantera data- och cybersäkerheten samt fortlöpande verksamhet i landskapen och de organisationer som producerar tjänster åt dem är en viktig aspekt för landskapens kunder. Landskapen, och ministerierna inom sina verksamhetsområden, ansvarar för riskhantering, kontinuitetshandling och informations- och cybersäkerhet i kundernas tjänster och egna IKT-tjänster.

Landskapen hanterar risker samt informationssäkerhet och IKT-beredskap enligt bestämmelserna och ministeriernas styrning (finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet och övriga ministerier som styr landskapens uppgifter). Den centrala riskhanteringsanvisningen är Vahtis anvisning.

Landskaps- och vårdreformens program för digital förändring och landskapen tillsammans med ministerierna, VRK och THL tar fram en modell för riskhantering, cyber- och informationssäkerhet och digital beredskap i landskapen. Modellutkastet behandlas i JUHTA- och Vahti-verksamheten. Landskapen medverkar i planeringen av modellen och inför den enligt eventuella, mer specifika anvisningar från THL och VRK.

Tjänsterna från Vimana Oy och SoteDigi Oy ska följa den övergripande arkitekturen för informationsförvaltning i den offentliga förvaltningen samt beskrivningar och specifikationer av interoperabilitet samt i förekommande fall uppfylla informationssäkerhets- och beredskapskraven. Bolagen ansvarar för beredskapen och informationssäkerheten i sin tjänsteproduktion.

Bilaga 4 Aktörer och uppgifter i målbilden 2020

I. Ministerierna

Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering

Statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering fungerar som en del av statsrådets gemensamma landskapsstyrning och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen. Den ger landskapens digitalisering och samutnyttjandet av data en allmän och enhetlig inriktning. Den lägger grunden för ekosystemet runt landskapens och relevanta statliga aktörers digitala tjänster samt påskyndar innovativa projekt och upphandlingar. Styrningen av digitaliseringen kommer inom ramen för IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen att följa upp att gemensamma nationella lösningar utnyttjas i landskapens digitala tjänster, att tjänsterna är ekonomiskt förmånliga ur ett helhetsperspektiv och att potentiella tillväxtbehov i tjänsterna beaktats redan i utvecklingsfasen.

Respektive ministerium och landskap medverkar i beredningen och genomförandet av styrningen inklusive beredning, uppföljning och bedömning av åtgärdsförslagen. Respektive ministerium sköter utveckling, användning och bedömning av förvaltningsområdets lösningar, framförallt branschspecifika IKT-lösningar, samt genomförandet av styråtgärder inom sitt förvaltningsområde och i landskapen. Landskapen ser till att åtgärderna för styrning av digitaliseringen vidtas i det egna landskapet.

Styrningen av digitaliseringen ansvarar för strategi- och lagstiftningsarbetet och styrningen gällande landskapens digitaliseringsfrågor. Styrningen omfattar strategisk styrning samt beredning och verkställande av norm-, resurs- och informationsstyrningen. Styrningen av digitaliseringen ansvarar även för den nationella utvecklingen av digitala tjänster som gäller landskapen och förvaltningen av IKT-projektportföljen, vilket innefattar:

- styrning i utvecklingen av nationella digitala tjänster och gemensam IKT,
- utveckling och hantering av nationell övergripande arkitektur,
- styrning och säkerställande av interoperabilitet samt
- nationell styrning i produktionen av digitala tjänster.

Styrningen av digitaliseringen följer upp och övervakar planeringen och utvecklingen av landskapens digitala tjänster och IKT, genomförandet av upphandlingar och samarbetet mellan landskapen. Den upprätthåller och genomför principerna för styrning och övervakning av landskapens informationsförvaltning. Beskrivningen av styrfunktionen specificeras när beredningen av den landskapsgemensamma styrningen fortskrider.

Inrikesministeriet (IM)

IM bereder frågor som gäller räddningsväsendet inom ramen för statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering. IM har hand om förvaltningsområdets övergripande arkitektur och dess kopplingar till landskapens övergripande arkitektur samt om verkställandet av den landskapsgemensamma styrningen i räddningsväsendet.

Finansministeriet (FM)

Funktionen för statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering finns på FM som en del av statsrådets landskapsstyrning och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen.

FM ansvarar för samverkanspolicyn i landskapens digitalisering. FM underhåller landskapens referensarkitektur på nationell nivå och koordinerar underhållet av landskapens övergripande arkitektur som ett led i genomförandet av statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering. Den övergripande arkitekturen anger de strategiska riktlinjerna och vilka IKT-tjänster landskapen är skyldiga att använda samt övriga operativt och ekonomiskt nödvändiga ramvillkor.

FM ansvarar för den nationella investerings- och upphandlingsstrategin. FM fungerar som beställare av lösningar på nationell nivå när en central beställning är motiverad samt ansvarar för kostnadsutvecklingen och andra landsomfattande mål samt programmet för digital förändring i landskapen inkl. för att det genomförs effektivt. Beroende på ärendet i fråga beslutar FM själv, lägger fram förslag och föredrar ärenden (bl.a. författningsförslag, inkl. om befogenheter som FM:s uppgifter förutsätter) för statsrådet.

FM ansvarar för verksamheten i ett öppet nätverk för landskapens digitalisering, för samverkan mellan styrningen av landskapens digitalisering och landskapen och för gemensam beredning av framförallt IKT-investeringar.

Jord- och skogsbruksministeriet (JSM)

Som ett led i statsrådets gemensamma styrning av digitaliseringen bereder JSM ärenden som gäller landskapens uppgifter inom livsmedels- och naturresurssektorn samt har hand om förvaltningsområdets övergripande arkitektur och dess kopplingar till landskapens övergripande arkitektur, styrningen av ämbetsverkens och inrättningarnas gemensamma nationella informationstjänster samt verkställandet av den landskapsgemensamma styrningen inom livsmedels- och naturresurssektorn. Ansvaret för styrning eller

implementering av det nationella uppföljningssystemet (inkl. dess elektroniska kundsystem) för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden kan inte skiljas ut från förvaltningsmyndighetens övriga uppgifter. Som behörig nationell myndighet för Europeiska garantifonden för jordbruket och jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ansvarar JSM för att det utbetalande organet uppfyller kraven och i samband med detta även för styrning eller implementering av det elektroniska kundsystemet. Dessa ansvarsområden kan inte kan skiljas ut från den behöriga myndighetens övriga uppgifter.

Kommunikationsministeriet(KM)

KM bereder transportärenden som ingår i statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering. KM har hand om förvaltningsområdets övergripande arkitektur och dess kopplingar till landskapens övergripande arkitektur samt om verkställandet av den landskapsgemensamma styrningen i fråga om transportuppgifter.

Arbets- och näringsministeriet (ANM)

ANM:s styrning ingår i statsrådets gemensamma styrning av landskapen. ANM bereder principerna och riktlinjerna för tillväxttjänsternas branschspecifika informationssystem samt ärenden som gäller landskapens tillväxttjänster. ANM har hand om förvaltningsområdets övergripande arkitektur och dess kopplingar till landskapens övergripande arkitektur (framförallt verkställande av den gemensamma styrningen av landskapens digitalisering i fråga om tillväxttjänster). ANM samordnar samverkanspolicy och den styrning av digitaliseringen som förvaltningsområdets ämbetsverk och inrättningar genomför. I denna roll tar ministeriet hand om interoperabiliteten av information och tjänster inom tillväxttjänster på landskaps- och riksnivå samt mellan dessa övriga förvaltningsområden. Som en särskild fråga är det viktigt att beakta ANM:s ansvar som nationell förvaltningsmyndighet för strukturfonderna: ansvaret för styrning eller implementering av det nationella uppföljningssystemet inkl. dess elektroniska kundsystem kan inte skiljas ut från förvaltningsmyndighetens övriga uppgifter.

Social- och hälsovårdsministeriet SHM

SHM bereder social- och hälsovårdsärenden som ingår i statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering. SHM har hand om social- och hälsovårdens övergripande arkitektur och dess kopplingar till landskapens övergripande arkitektur, verkställandet och utvärderingen av styrningen av landskapens digitalisering i fråga om social- och hälsovården samt styrningen av FPA och THL inom ramen för styrningen av digitaliseringen. SHM medverkar i ägarstyrningen av SoteDigi, framförallt i ärenden där det krävs

branschkompetens inom social- och hälsovård. Det pågår en utvärdering av de nationella rollerna, uppgifterna och ansvarsfördelningen i informationshanteringen inom vården. Den gäller alla aktörer i branschen.

Miljöministeriet (MM)

MM bereder principer och riktlinjer för branschspecifika informationssystem och ärenden som gäller landskapens miljöuppgifter som ett led i statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering. Miljöministeriet tar hand om förvaltningsområdets övergripande arkitektur och dess kopplingar till landskapens övergripande arkitektur samt om verkställandet av den landskapsgemensamma styrningen av digitaliseringen i fråga om miljöuppgifterna. MM samordnar samverkanspolicyn och styrningen av Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet samt Luova i fråga om miljöärenden samt tar hand om miljöinformationens och -tjänsterna interoperabilitet i förhållande till andra förvaltningsområden.

Delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen, JUHTA

I enlighet med lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011) finns det, i anslutning till finansministeriet, en delegation för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (JUHTA). Dess uppgift är att främja informationssamhällsutvecklingen inom den offentliga förvaltningen. Delegationen är ett permanent samarbets- och förhandlingsorgan mellan statliga myndigheter, Folkpensionsanstalten och kommunala myndigheter. I delegationen kan det vid behov finnas representanter också för andra aktörer som deltar i främjandet av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen. Statsrådet tillsätter delegationen för tre år i sänder.

Delegationen har till uppgift att främja förnyandet och införandet av verksamhetssätten och tjänsteproduktionssätten inom den offentliga förvaltningen med hjälp av informations- och kommunikationsteknik samt att utfärda rekommendationer om informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen. Bestämmelser om delegationens beslutsfattande och om organiseringen av dess verksamhet samt närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Avsikten är att informationsförvaltningslagen även ska tillämpas på landskapen när de har inrättats. I samband med att landskaps- och vårdreformen genomförs ska landskapsföreträdare utses till JUHTA-medlemmar under 2019.

Ärenden som bereds av statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering och hör till JUHTAs uppgifter ska överföras till JUHTA för behandling. Landskapen informerar JUHTA om landskapens utvecklingsförslag och behov. Kraven och särdragen inom verksamheten i de landskap som inrättas ska beaktas i JUHTAs verksamhet, krav, rekommendationer och anvisningar. Arbete som sker i landskapens arkitekturnätverk skulle t.ex. kunna utföras i anslutning till JUHTA.

Ledningsgruppen för den digitala säkerheten inom den offentliga förvaltningen, VAHTI

Finansministeriet har tillsatt VAHTI som samarbets-, berednings- och samordningsorgan för organisationer som svarar för utvecklingen och styrningen av den digitala säkerheten inom den offentliga förvaltningen.

I samband med genomförandet av landskaps- och vårdreformen ska man överväga en komplettering av ledningsgruppen och sakkunnigsektionerna med utvalda personer från landskapen under 2019.

Ärenden som bereds av statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering och hör till VAHTIs uppgifter ska överföras till VAHTI för behandling. Kraven och särdragen inom verksamheten i de landskap som inrättas ska beaktas i VAHTIs verksamhet och anvisningar. Landskapen informerar VAHTI om landskapens krav och förväntningar. VAHTI-anvisningarna verkställs enhetligt i landskapen enligt VRK:s mer specifika anvisningar samt i fråga om social- och hälsovården enligt THL:s mer specifika anvisningar.

II. Landskap, kommuner

Landskapen

Landskapet ansvarar för ledningen av digitaliseringen samt att landskapsgemensamma åtgärder för styrning av digitaliseringen vidtas där. Detta inkluderar att landskapen tillsammans ska planera och införa de nationella, gemensamma digitala tjänster som behövs i organiseringsuppgifterna. Omfattningen av landskapens åtgärder påverkas av den tillgängliga finansieringsramen. Landskapens uppgift och ledningsansvar är att hitta metoder och utnyttja digitala lösningar för att dämpa kostnadsutvecklingen och vid behov anpassa sin verksamhet till finansieringsramarna.

Landskapet ansvarar för ordnandet av nuvarande IKT-tjänster i övergångsfasen. Landskapen ska samarbeta med målet att skapa tillräckligt enhetliga och kundorienterade lösningar så att informationssystemen och lösningarna utgör en optimalt fungerande, kontinuerligt utvecklad och användarvänlig servicehelhet för kunderna, tjänsternas användare och intressenterna. Landskapen ansvarar för forskning och innovation som ingår i tjänsteutvecklingen.

Landskapen ansvarar för styrningen av den egna informationsförvaltningen (inkl. affärssystem och administrativa system) och produktionen av digitala tjänster samt utvärderar och avgör hur landskapens in-house-bolag används. De fastställda skyldigheterna i användningen av riksomfattande servicecenter fullgörs. Landskapen övergår till att använda de tjänster som skyldigheten omfattar enligt landskaps- och tjänstespecifika planer.

I enlighet med 16 § i lagen om ordnande ska landskapen höra till något av de fem samarbetsområdena, som inom sitt område har till uppgift att samordna utvecklingen av social- och hälsovårdens informationshantering och e-tjänster samt användningen av klient- och patientdata samt specificera den regionala övergripande arkitektur som avses i lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011).

Ifall landskapet bolagiserar verksamheten på en konkurrensutsatt marknad skaffar en sådan sammanslutning egna digitala tjänster. När en sammanslutning som konkurrerar på marknaden producerar tjänster åt landskapet ska den uppfylla lagstiftningens krav på digitala tjänster och IKT-miljö.

Kommuner och samkommuner, landskapsförbund

Egendom, ansvar och förpliktelser

överförs som universalsuccession till landskapen från sjukvårdsdistriktens samkommuner, specialomsorgsdistrikt och landskapsförbund. Detta inkluderar även att immateriella rättigheter, såsom programlicenser, program, IPR och tillhörande avtal, överförs till landskapen utan ersättning.

Även lösöre som ägs av kommunen samt ägande-, besittnings- och nyttjanderätt till lös egendom samt immateriella rättigheter och tillstånd som hör ihop med verksamheten som landskapet har ansvaret för att ordna överförs till landskapet. Kommunägda maskiner, utrustning, material och immateriella rättigheter och övriga tillstånd samt olika avtalsbaserade nyttjanderätter eller andra rättigheter som hör ihop med verksamhet som

landskapet har ansvaret för att ordna överförs till landskapet utan ersättning, inklusive programlicenser och program samt IPR och tillhörande avtal. Om ett avtal också gäller uppgifter som blir kvar hos kommunen och det inte går att överföra eller dela avtalet bör kommunen och landskapet avtala om hur ansvaret i det ska fördelas mellan dem under avtalets giltighetstid.

III. FPA, ämbetsverk och inrättningar

Folkpensionsanstalten (FPA)

FPA producerar föreskrivna eller på annat sätt avtalade digitala tjänster och IKT-system. FPA verkar under SHM:s styrning inom ramen för statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering. FPA:s uppgift är att se till att landskapen och övriga organisationskunder samt invånare har tillgång till adekvat information om FPA:s tjänster och möjlighet att bli användare av dem.

För vårdgivare i hälsovården sköter FPA en arkivtjänst för förvaring och användning av patientjournaler samt inom den en katalogtjänst för överlåtelse av journaler och en informationshanteringstjänst avseende patienter. Utöver patientjournaler kan andra dokument som har att göra med ordnande av hälsovård och informationshantering lagras i arkivet. För vårdgivare i socialvården sköter FPA en arkivtjänst för förvaring av socialvårdens klientdokument. Inom riksomfattande informationssystemtjänster sköter FPA förvaringen av överlåtelseloggar som en del av arkivtjänsten, kundgränssnittet (Omakanta) och en tjänst som ger möjlighet att använda riksomfattande informationssystemtjänster via Internet och mobila enheter kopplade till datanät.

FPA kan även sköta andra riksomfattande tjänster som gäller informationshantering inom social- och hälsovård såsom föreskrivs i övrigt samt ta hand om förvaringen av användarloggarna. FPA kan vid behov utfärda anvisningar om specifikationer av tekniska parametrar och meddelandetrafik som implementering av ovannämnda riksomfattande informationssystemtjänster förutsätter.

Bestämmelser om FPA:s uppgifter gällande kundernas valfrihet finns i utkastet till valfrihetslag. Färdplanen för nationella lösningar under FPA:s ansvar framgår av bilaga 5. Det pågår en utvärdering av de nationella rollerna, uppgifterna och ansvarsfördelningen i informationshanteringen inom vården.

Institutet för hälsa och välfärd (THL)

THL sköter föreskriven informationsproduktion, utvärdering av landskapens social- och hälsovård samt föreskrivna registeruppgifter och praktiska informationsstrukturer för informationsinnehåll, framförallt i vården, och styrning av strukturerna.

THL:s uppgift är att för implementering av angivna riksomfattande informationssystemtjänster specificera informationsinnehåll, konceptuella modeller och informationsstrukturer som stöder verkdamhetsprocesserna. THL ansvarar även för kodtjänstinnehållet medan FPA sköter den tekniska implementeringen. Kodtjänsten omfattar alla koder som behövs när klientdokument behandlas i riksomfattande informationssystemtjänster. Det pågår en utvärdering av de nationella rollerna, uppgifterna och ansvarsfördelningen i informationshanteringen inom vården.

Befolkningsregistercentralen (VRK)

Befolkningsregistercentralen och magistraterna bildar 2020 ett nytt digitaliseringsfrämjande ämbetsverk. Dess verksamhetsidé är att främja samhällets digitalisering, trygga informationens tillgänglighet och tillhandahålla tjänster för händelser i kundernas liv.

Det blivande ämbetsverket sköter särskilt föreskrivna uppgifter:

- 1) främjande av digitalisering och informationssäkerhet, användarstöd i tjänsterna,
- 2) utveckling av datalagren, informationstjänster,
- 3) verifiering och certifiering av dokument och elektroniska identiteter och
- 4) registrering och bestyrkande händelser i livet, rättssäkerhetstjänster

Ämbetsverket har även andra särskilt föreskrivna uppgifter. Närmare bestämmelser om ämbetsverkets uppgifter kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

VRK producerar i synnerhet följande tjänster, även för landskapen:

- befolkningsdatasystemets information tillsammans med magistraterna,
- certifikat för identifiering, kryptering och elektroniska signaturer via datanät.
 - exempel på certifikat är personkort i organisationer (t.ex. inom hälsovården) samt server- och e-postcertifikat.
- förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, vilka landskapen har lagstadgad skyldighet att använda. Dessa är bl.a. Suomi.fi-
 - servicekanalen för säker dataöverföring,
 - stark elektronisk autentisering av kunder,
 - en webbtjänst
 - för att hitta och använda riksomfattande och landskapets egna tjänster (Suomi.fi-landskapsvyn),

- för att jämföra tjänsteproducenter inom valfrihet i vården,
- för identifierade kunder som söker registeruppgifter.
- servicedatalager för beskrivning av landskapets tjänster (metadata) samt
- meddelanden för kundkommunikation i landskapets tjänster.

VRK producerar tjänsten suomi.fi-fullmakter som ger möjlighet att skapa och kontrollera fullmakter i ärendehantering. Statskontoret producerar Suomi.fi-betalningstjänster och Lantmäteriverket Suomi.fi-karttjänster åt landskapen.

VRK förbereder och utvecklar den offentliga förvaltningens informationsförvaltning, informationshantering, digital säkerhet och metoder för e-tjänster, arkitekturbeskrivningar, rekommendationer och anvisningar. VRK tillhandahåller experttjänster inom ovanstående områden och sammanställer en övergripande lägesbild. Detta inkluderar utveckling av bl.a. arkitekturverktyg, JHS- och Vahti-rekommendationer, projektportfölj, utvärderingsverktyg och Suomidigi-verktyg. VRK sköter även uppgifter inom användarstöd för digitala tjänster, inkl. ordande. Detta innefattar Medborgarrådgivningen, som styr kunderna till rätt offentlig tjänst och ger råd om användningen av tjänsten.

Statens center för informations- och kommunikationsteknik (Valtori)

Valtori producerar tjänster som avses i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät (10/2015) åt landskapets myndigheter och övriga aktörer som deltar i verksamhet som avses i 3 § i lagen.

Statens tillstånds och tillsynsmyndighet (Luova)

Luova föreslås bli en riksomfattande och sektorsövergripande statlig förvaltningsmyndighet som ska bidra till att trygga de grundläggande rättigheterna och rättssäkerheten. Dess uppgifter gäller verkställande av lagstiftningen, styrning, tillstånd, registrering och tillsyn Enligt planerna ska Luova sköta tillsynsuppgifter inom bl.a. social- och hälsovård, hälsoskydd, småbarnspedagogik, undervisning, arbetarskydd, miljöskydd och naturskydd samt sköta andra statliga rättssäkerhetsuppgifter. Den sektorsövergripande strukturen ger möjligheter till att förnya och utveckla verksamhetsmodellerna, mångsidig användning av sakkunskap samt utveckling och införande av digitala tjänster. Luova kan använda Vimana Oy:s och SoteDigi Oy:s tjänster.

Andra ämbetsverk och inrättningar som producerar nationella informationstjänster åt landskapen

Andra statliga ämbetsverk och inrättningar producerar landskapsgemensamma informationstjänster enligt statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering och ministeriernas styrning inom respektive förvaltningsområde. Bland dessa finns det nya Livsmedelsverket.

IV. Offentligt ägda IKT-bolag

Riksomfattande IKT-tjänsteproducenter

Vimana Oy: Bolaget producerar gemensamma informationsförvaltnings-, informationssystem- och IT-tjänster åt landskapen och statliga myndigheter. Detta sker genom konkurrensutsättning av servicehelheter samt utveckling och produktion av gemensamma IKT-infrastruktur tjänster som främjar digitalisering och IKT-utnyttjande (bl.a. datahallar, nät, utrustning), icke branschspecifika och branschspecifika systemtjänster och experttjänster. Vimana Oy utnyttjar i bred omfattning konkurrensutsatta lösningar från marknaden i produktionen.

Ambitionen med Vimana Oy är att starkt främja digitaliseringen av landskapens tjänster och därigenom operativa och kvalitativa förbättringar i verksamheten samt kostnadseffektivitet i ordnandet och produktionen av IKT-tjänster. Med bistånd av Vimana Oy är tanken att harmonisera arbetsätt, öka informationens interoperabilitet och tillhandahålla expertkunskap för alla landskap.

Vimana Oy:s uppgift är att se till att landskapen och bolagets övriga organisationskunder och invånarna har tillgång till adekvat information om bolagets tjänster och möjlighet att bli användare av dem.

Vimana Oy förmedlar SoteDigi-bolagets tjänster till landskapen och övriga som har rätt att använda dem. Detta inkluderar att tjänster även förmedlas till privata vårdproducenter när de producerar offentligt finansierade social- och hälsotjänster.

Vimana Oy:s uppgifter har fastställs på allmän nivå i förslaget till landskapslag. Närmare bestämmelser om uppgifterna och vilka tjänster som ska omfattas av skyldigheten att använda tjänsterna kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Vimana Oy och Valtori säkerställer att landskapsaktörernas behov av statens gemensamma IKT-tjänster tillgodoses kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Färdplanen för Vimana Oy:s första tjänster framgår av bilaga 5.

SoteDigi Oy: Bolaget Sotedigi svarar på nationell nivå för genomförande av projekt och upphandlingar som gäller nya digitala lösningarna inom social- och hälsovården samt utvecklingsarbete som stöder detta inom ramen för samverkanspolicyn och landskapens samt social- och hälsovårdens övergripande arkitektur på uppdrag av statsrådet eller på beställning av statsrådet eller landskapen. Statsrådets uppdrag och styrningen av bolaget bereds i statsrådets gemensamma styrning av landskapens digitalisering.

SoteDigi Oy ska se till att landskapen och bolagets övriga organisationskunder och invånarna har tillgång till adekvat information om de tillhandahållna tjänsterna och möjlighet att bli användare av dem.

Bolagets verksamhetsområde är utveckling av nya digitala lösningar för social- och hälsovården, dess dataintegration, ledning genom information och analys samt utveckling av självbetjäningstjänster och nationella verktyg ("omaolo", "virtuaalisairaala") och i samband med detta tjänster för införandet samt ansvar för krävande användarstöd på översta nivå.

Bolaget har en kreativ, innovationsfrämjande utvecklingsuppgift och utnyttjar i tillämpliga delar ny, framväxande teknik (i skrivande stund bl.a. big data, IOT, AI och robotik). SoteDigi stöder genomförandet av operativa förändringar vid driftsättning av digitala tjänster.

SoteDigi har ett nära samarbete med Vimana Oy. SoteDigi Oy:s uppgifter har fastställts på allmän nivå i förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård. Närmare bestämmelser om uppgifterna och vilka tjänster som ska omfattas av skyldigheten att använda tjänsterna kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Färdplanen för SoteDigi Oy:s första tjänster framgår av bilaga 5. SoteDigi Oy implementerar integrationstjänster ed bl.a. FPA och UNA Oy.

Landskapens inhouse-producenter

I övergångsfasen ska landskapens inhouse-producenter utföra tjänster i nuvarande system och stödja IKT-förändringarna i den omfattning som landskapet bestämmer. Landskapen utvärderar in house-bolagens uppgifter och roller när de övergår till nationella eller gemensamma digitala tjänster.

Ansvarsmatriser

Tehtävät ja vastuut: (R = tekee, A = on vastuussa, C = neuvoo, konsultoi, I = on informoitava)

Toimijat ->

Vastuualueet/tehtävät ↓	Ministerit	Liikenne- ja viestintäministeriö	Maaraja- ja metsätalousministeriö	Sisäministeriö	Sosiaali- ja terveysministeriö	Työ- ja elinkeinoministeriö	Valtiovarainministeriö	Julkisen hallinnon turvallisuu den johtoryhmä (VAHTI)	Julkisen hallinnon neuvottelukunta (JUNTA)	Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä (VAHTI)	Virastot ja laitokset (sis. KELA)	VRK	Valtiokonttori	Valtior	KELA	THL	FIMEA	LUOVA	PRH	Viestintävirasto
1. Ministeriöiden maakuntia digi-asioita koskeva strategia- ja lainsäädäntötyö sekä ohjaus																				
1.1. Strateginen ohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	C	C		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
1.2. Normiohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	C	C		C	C	C	C	R	C	C	C	C	C
1.3. Resurssiohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	I	I		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
1.4. Informaatio-ohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	R	R		R	C	C	I	R	C	C	C	C	R
2. Maakuntia koskeva kansallinen digi-palvelukehitys ja ICT-kehittämishankkeiden hallinta																				
2.1. Kansallisten (digi-)palveluiden ja ICT:n kehittäminen		A	R	R	R	R	R	C	C		R	C	R	R	R	C	C	C	C	C
2.2. Kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen ja hallinta		A	R	R	R	R	R	C	C		R	C	R	C	R	C	C	C	C	C
2.3. Yhteentoimivuuden ohjaus ja varmistaminen		A						R	R		R	C	R	R	R	C	C	C	C	C
2.4. Kansallinen digipalvelutuotannon ohjaus		A	R	R	R	R	R	C	C		R	C	R	C	R	C	C	C	C	C
3. Maakuntien digi-palveluiden ja ICT:n suunnittelu, kehittäminen ja hankinta																				
3.1. Maakunnan digi-palveluiden suunnittelu, seuranta ja hallinta		R	C	C	C	C	C	I	I		R	C	R	R	R	I	I	I	I	C
3.2. Digi-palvelujen hankinta ja kehittäminen		R	C	C	C	C	C	I	I		C	C	C	C	C	I	I	I	I	I
3.3. Tutkimus- ja innovaatiotoiminta		R	C	C	C	C	C	I	I		C	C	I	C	R	C	I	I	I	I
3.4. Maakuntien välinen yhteistyö		R	C	C	C	C	C	C	C		I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
4. Maakuntien tietohallinto ja ohjaustoiminta																				
4.1. Maakuntien tietohallinnon ohjaus		R	C	C	C	C	C	I	I		C	I	C	C	R	I	C	I	I	C
4.2. Maakuntien digi-palvelutuotannon ohjaus		R	C	C	C	C	C	I	I		R	I	R	R	R	I	R	I	I	I

Bild 1 Aktörernas uppgifter och ansvar, RACI matris, del 1: Ministerier, FPA, ämbetsverk och inrättningar

MAAKUNTA- JASOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÄRDREFORMEN

Toimijat ->		Ministeriöt	Virasot ja laitokset (sis. KELA)	Maakunnat, kunnat	Maakuntien yhteistyöalueet	Maakunnat	Maakuntien tytäryhteisöt	Kunnat	Julkisoikeuslaitokset ja liikelaitokset	Sotedit Oy	Vimana Oy	Apotti Oy	UNA Oy	Maakuntien inhouse-yhtöt	Kuntien ja kuntayhtymien inhouse-yhtöt	Yhteisöt	Kuninkaitto	Tutkimusyhteisöt	ICT-palvelutuottajat ja toimittajat	Yhteisöt sekä palvelutuottajat	Business Finland	Asiakas	Asukas	Yhteisö-asiakas (yritykset, järjestöt)
Vastuualueet/tehtävät ↓																								
1.	Ministeriöiden maakuntia digi-asiointia koskeva strategia- ja lainsäädäntötyö sekä ohjaus																							
1.1.	Strateginen ohjaus ja valmistelu				C	C	C	C		C	C	C	C	C	C		C	C	C	C	I		C	C
1.2.	Normiohjaus ja valmistelu				C	C	C	C		C	C	C	C	C	C		C	C	C	C	I		C	C
1.3.	Resurssiohjaus ja valmistelu				C	C	C	C		C	C	C	C	C	C		C	C	C	C	I		I	I
1.4.	Informaatio-ohjaus ja valmistelu				I	I	I	I		I	I	I	I	I	I		I	I	I	I	I		I	I
2.	Maakuntia koskeva kansallinen digi-palvelukehitys ja ICT-kehittämissankkeiden hallinta																							
2.1.	Kansallisten (digi-)palveluiden ja ICT:n kehittäminen				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	C	R	C	I		C	C
2.2.	Kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen ja hallinta				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	C	R	C	I		I	C
2.3.	Yhteentoimivuuden ohjaus ja varmistaminen				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	I	I	I	I		I	I
2.4.	Kansallinen digipalvelutuotannon ohjaus				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	C	R	C	I		I	C
3.	Maakuntien digi-palveluiden ja ICT:n suunnittelu, kehittäminen ja hankinta																							
3.1.	Maakunnan digi-palveluiden suunnittelu, seuranta ja hallinta				C	A	R	C		R	R	C	C	C	I		I	I	I	I	I		I	I
3.2.	Digi-palvelujen hankinta ja kehittäminen				C	A	R	C		R	R	R	R	R	I		I	I	I	I	I		I	I
3.3.	Tutkimus- ja innovaatiotoiminta				R	A	R	C		R	R	C	C	C	I		I	I	I	I	I		I	I
3.4.	Maakuntien välinen yhteistyö				R	A	R	C		C	C	C	C	C	I		I	I	I	I	I		I	I
4.	Maakuntien tietohallinto ja ohjaustoiminta																							
4.1.	Maakuntien tietohallinnon ohjaus				R	A	R	C		C	C	C	C	C	C		I	I	I	I	I		I	I
4.2.	Maakuntien digi-palvelutuotannon ohjaus				R	A	R	C		R	R	C	C	C	C		I	I	I	I	I		I	I

Bild 2 Aktörernas uppgifter och ansvar, RACI matris, del 2: Landskap och kommuner, offentligt ägda bolag och affärsverk, organisationer och kunder

MAAKUNTA- JASOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÄRDREFORMEN

Bilaga 5 Färdplan för landskapsgemensamma nationella tjänster 2020 och centrala datalager

Bild 1. Landskapsgemensamma nationella tjänster 2020 – övergripande nivå.

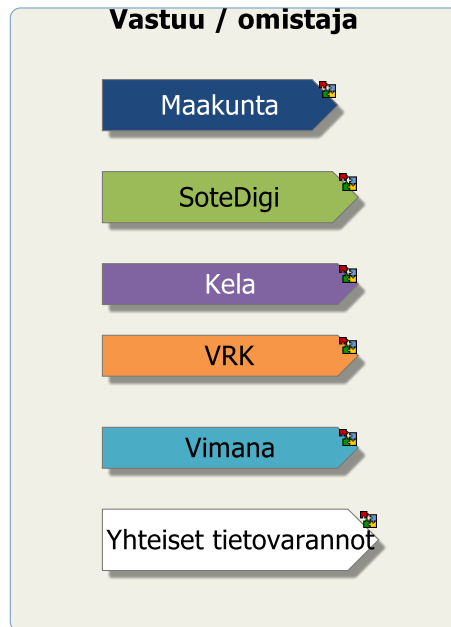

Bild 2. Färgkoder

Bild 3. Landskapens grundläggande IT-lösningar.

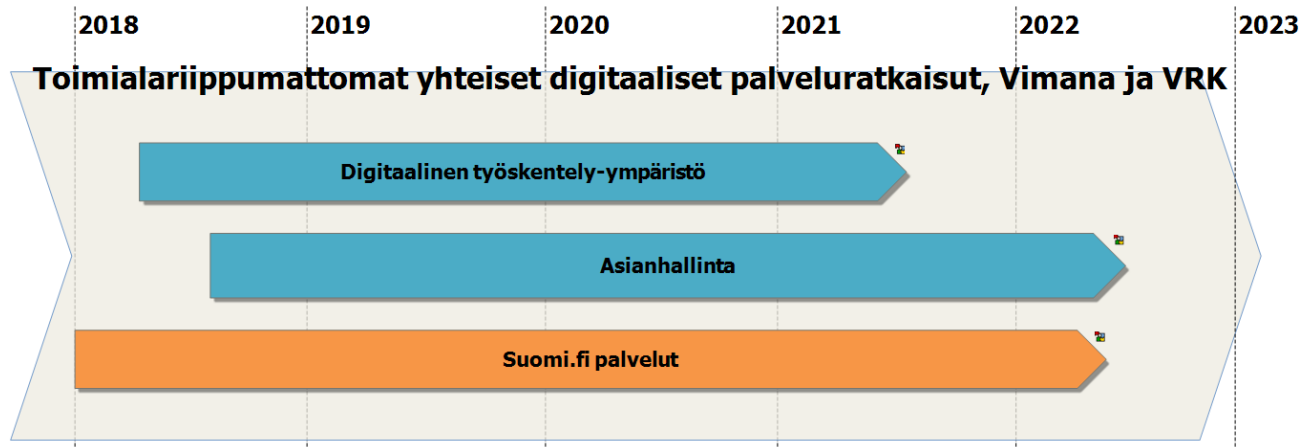

Bild 4. Icke-branschspecifika gemensamma tjänstelösningar.

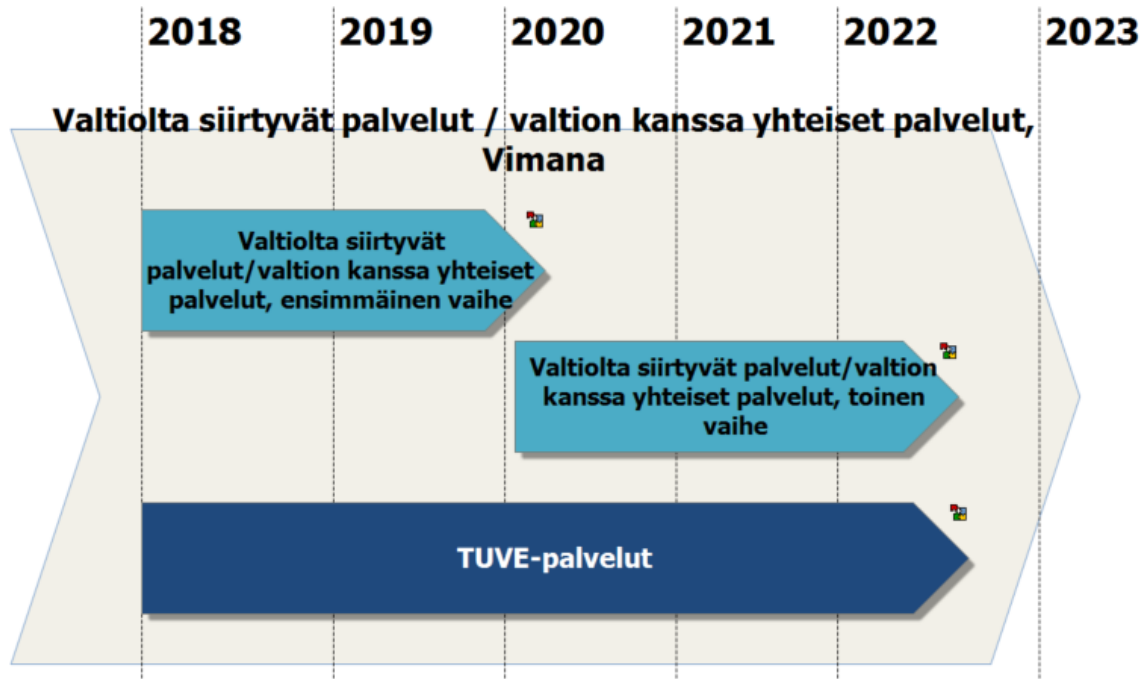

Bild 5. Tjänster som överförs från och delas med staten.

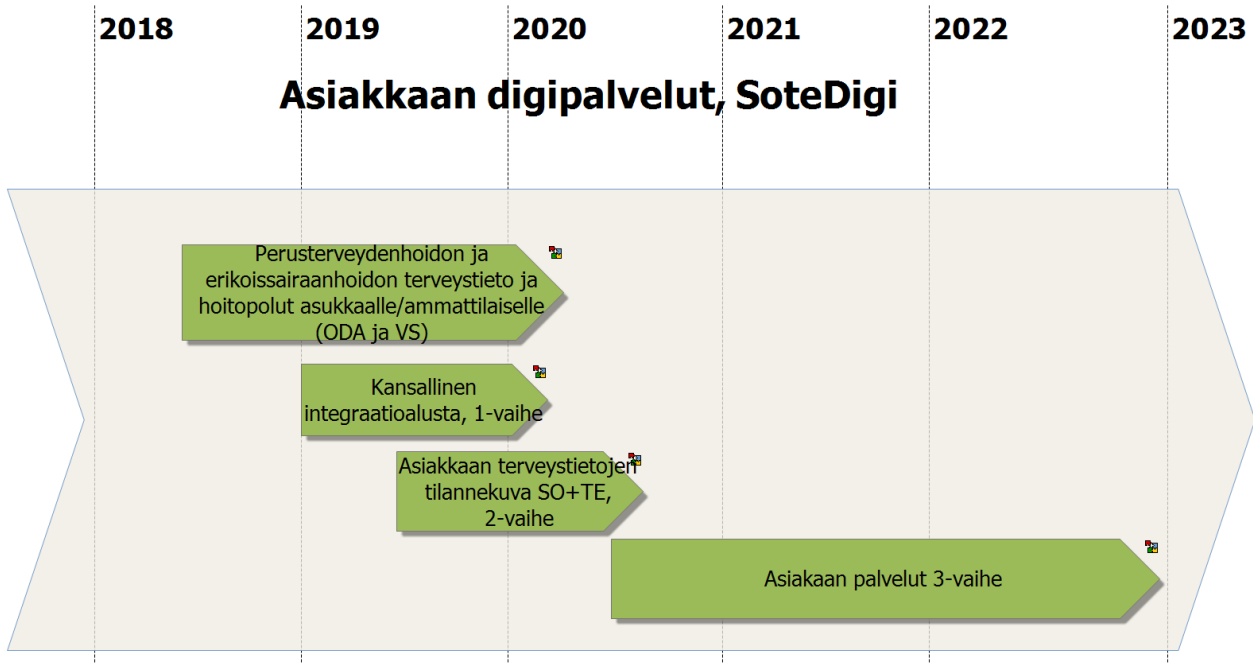

Bild 6. Kundernas digitala tjänster.

SoteDigi Oy genomför följande projekt t.o.m. 1.1.2020:

- 1) Nationell integrationsplattform, centrala integrationer implementerade 1.1.2020.
- 2) Anordnarens verktyg och ledning genom information, version 1 implementerad 1.1.2020.
- 3) Kundens elektroniska vårdtjänster, alla uppgiftshelheter i fas 1 implementerade 1.1.2020.

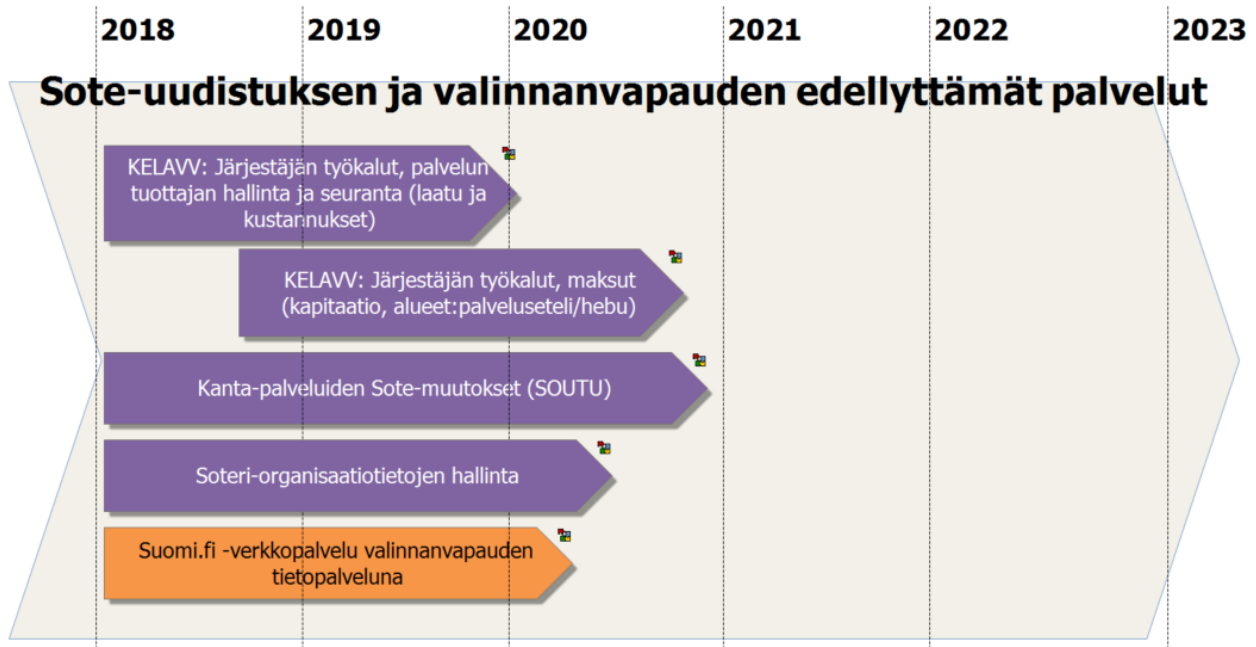

Bild 7. Erforderliga tjänster för vårdreformen och valfriheten.

Bild 8. Tjänster för ledning och styrning.

Maakuntien ja valtion hallinnolliset perustietovarannot

Bild 9. Administrativa basdatalager som samutnyttjas av landskapen och staten.

Maakuntien ja valtion yhteiskäyttöiset sote-, kasvu-, pelastus- ja turvallisuus-, sekä liikennepalveluiden tietovarannot

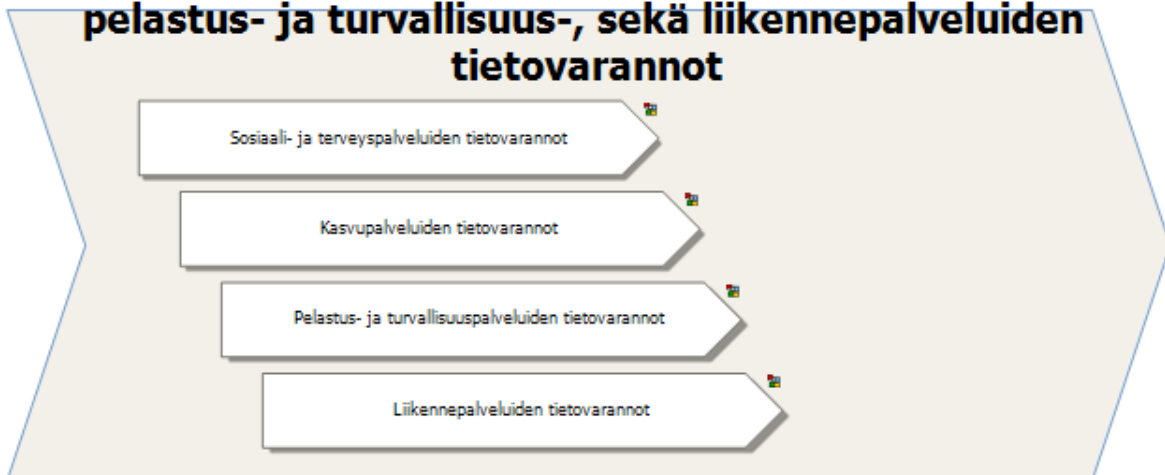

Bild 10. Datalager som samutnyttjas av landskapen och staten (vård-, tillväxt-, räddnings-, säkerhets- och transporttjänster)

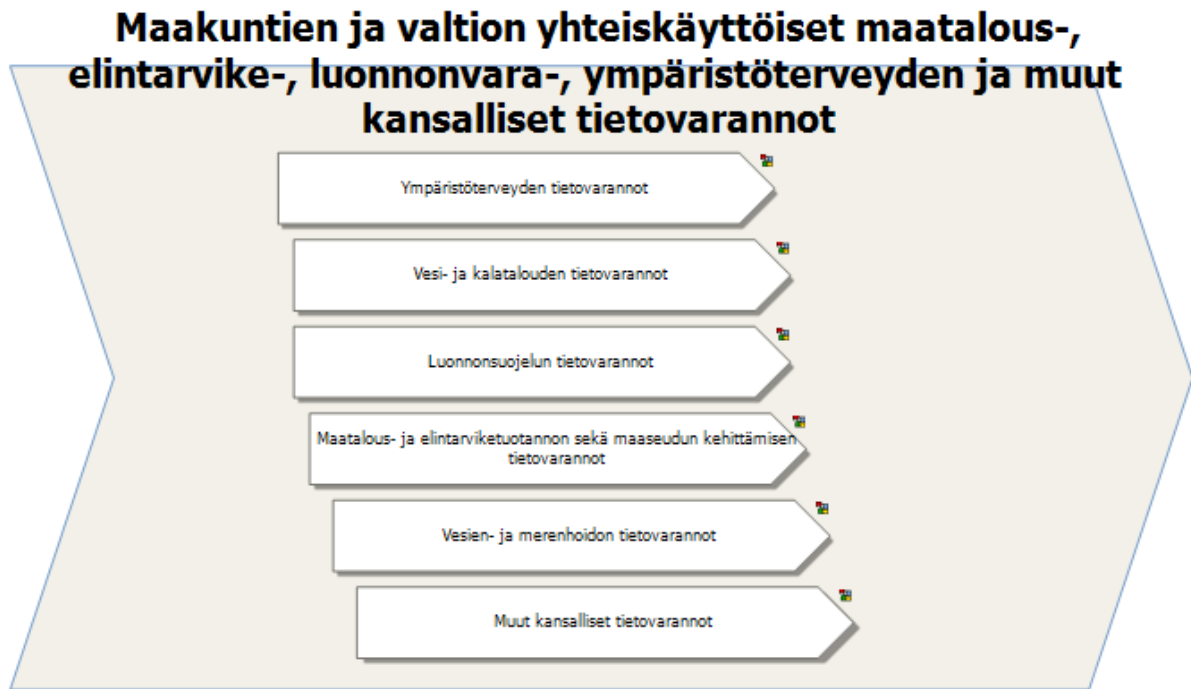

Bild 11. Nationella datalager som samutnyttjas av landskapen och staten (jordbruk, livsmedel, naturresurser, miljöhälsa m.m.)

Bilaga 6 Åtgärder för utveckling av strategiska förmågor 2020

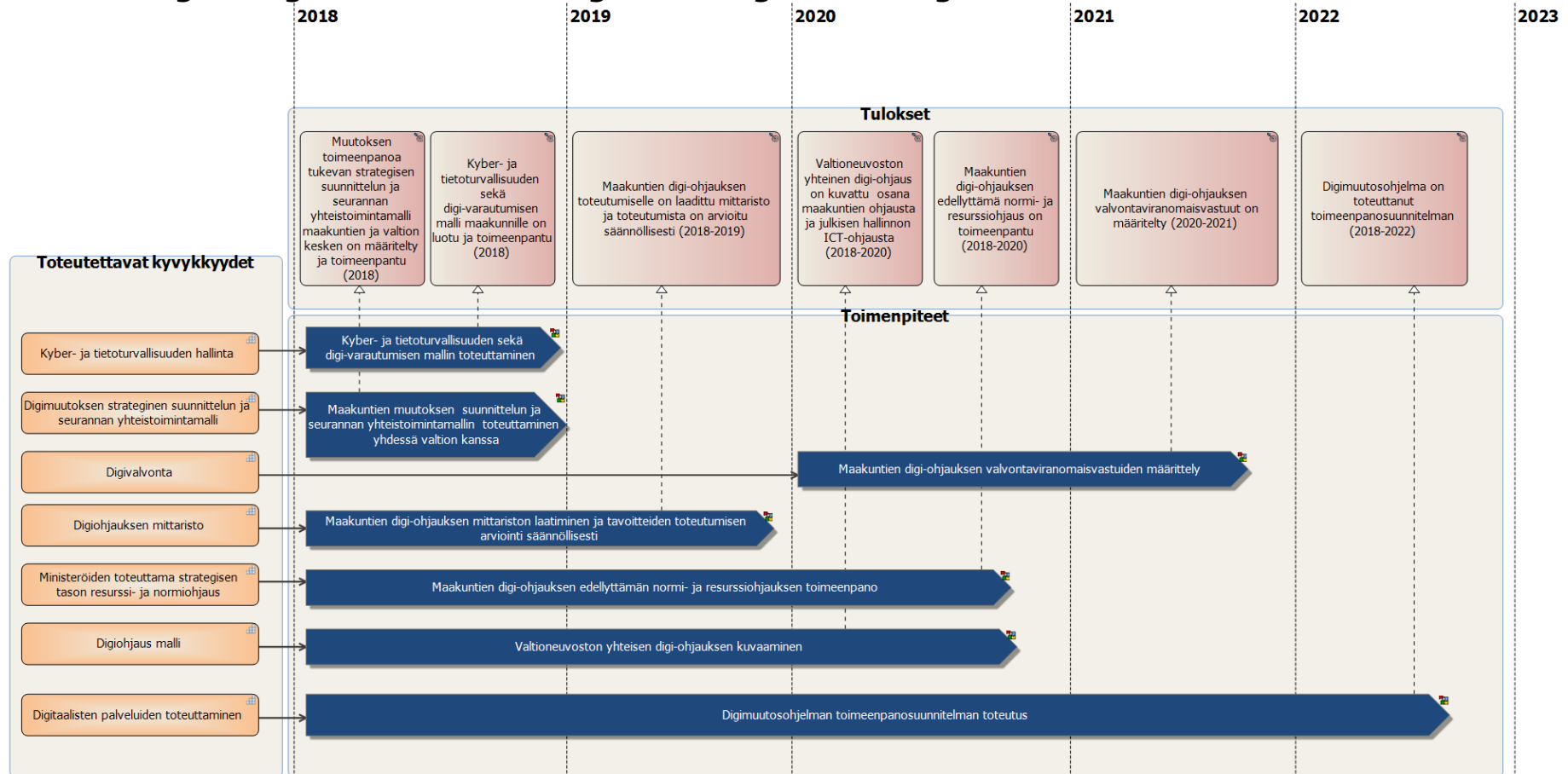

Bild 1. Erforderliga strategiska förmågor för implementeringen / färdplan 2020 (del 1).

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Bild 2. Erforderliga strategiska förmågor för implementeringen / färdplan 2020 (del 2).

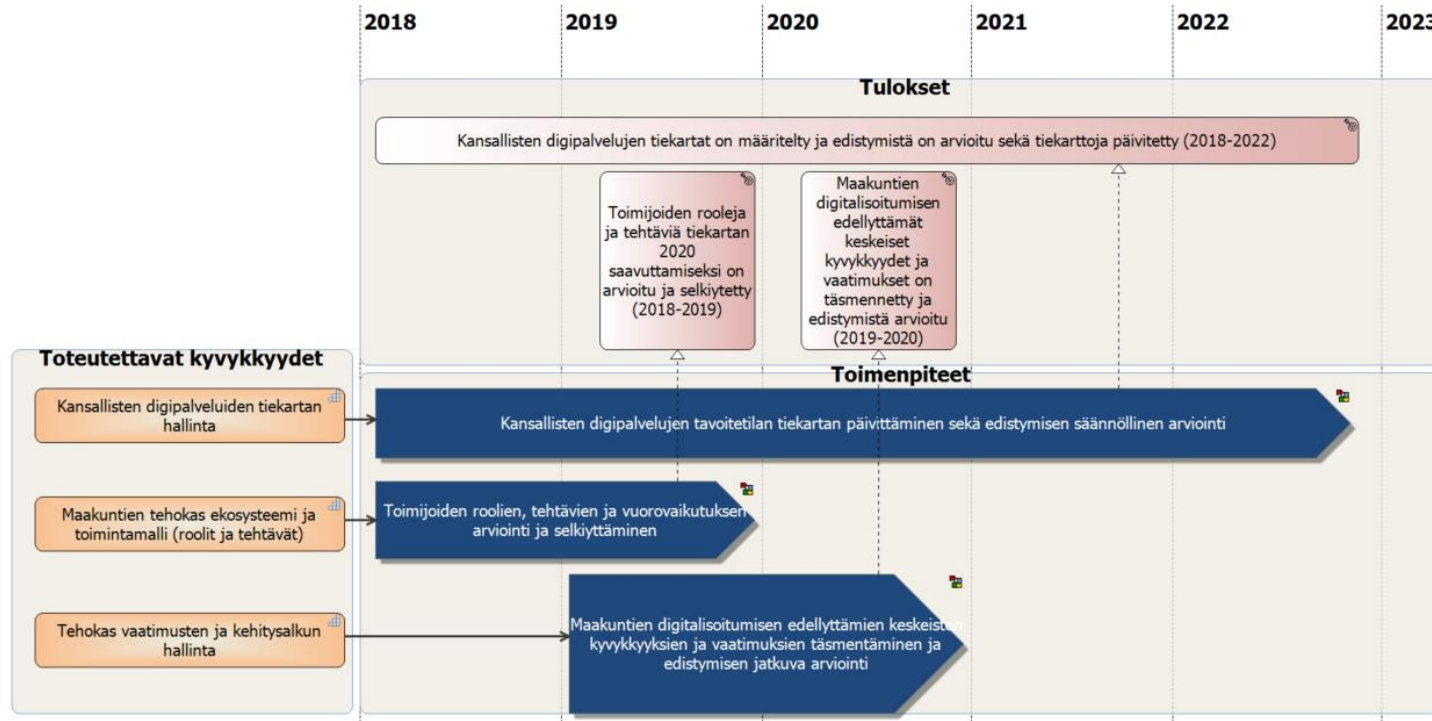

Bild 3. Erforderliga strategiska förmågor och åtgärder för implementeringen / färdplan 2020 (del 3).

Erforderliga strategiska förmågor för genomförande av samverkanspolicyn inklusive utvecklingsåtgärder och resultat anges i tabellen nedan, se bild 14–16.

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Erforderlig förmåga	Utvecklingsåtgärd	Resultat
Smidig digital kompetens hos kunderna	Utveckla kundernas digitala kompetens	Kundernas digitala kompetens har förbättrats (2020–2022)
Samverkansmodell för strategisk planering och uppföljning av digitalreformen	Ta fram modellen tillsammans med staten	En samverkansmodell mellan landskapen och staten för strategisk planering och uppföljning som stöder genomförandet av förändringarna har tagits fram och införts (2018)
Indikatorer för styrning av digitaliseringen	Ta fram indikatorer för styrningen av landskapens digitalisering och utvärdera måloppfyllelsen regelbundet	Indikatorer för styrningen av landskapens digitalisering har tagits fram och uppfyllelsen har utvärderats regelbundet (2018–2019)
Modell för styrning av digitaliseringen	Beskrivning av statsrådets gemensamma styrning av digitaliseringen	Statsrådets gemensamma styrning av digitaliseringen har beskrivits inom landskapsstyrningen och IKT-styrningen av den offentliga förvaltningen (2018–2020)
Implementering av digitala tjänster	Genomförande förändringsprogrammets genomförandeplan	Programmet för digital förändring har genomfört genomförandeplanen (2018–2022)
Tillsyn över digitaliseringen	Fastställs tillsynsmyndighetsansvaren i styrningen av landskapens digitalisering	Tillsynsmyndighetsansvaren i styrningen av landskapens digitalisering har fastställts (2020–2021)
Personalens digitala utvecklingskompetens	Kompetensutveckling av personal i ministerierna och landskapen vad gäller utveckling av digitala tjänster	Den erforderliga kompetensen för utveckling av digitala tjänster med kunderna har fördjupats (2019–2020)
Hantering av färdplanen för nationella digitala tjänster	Uppdatera färdplanen mot målbilden och utvärdera framstegen regelbundet	Färdplanerna för nationella digitala tjänster har fastställts, följts upp och uppdaterats (2018–2022)
Hantering av cyber- och informationssäkerhet	Inför en modell för cyber- och informationssäkerhet samt digital beredskap	En modell för landskapens cyber- och informationssäkerhet och digitala beredskap har tagits fram och införts (2018)

**MAAKUNTA- JASOTE-UUDISTUS
LANDSKAPS- OCH VÄRDREFORMEN**

Erforderlig specialkompetens för styrning och landskapens organiseringsansvar	Säkerställ kompetensen för styrning av digitaliseringen och för landskapens organiseringsansvar	Erforderliga förmågor i landskapens verksamhet och styrningen av digitaliseringen har förbättrats (2019–2020)
Personalens arkitekturkompetens		
Kompetens att leda informationsförvaltning och digitalisering		
Utveckla personalens kompetens att hantera projekt och investeringar		
Personalens riskhanteringskompetens		
Effektiva ekosystem och verksamhetsmodeller (roller och uppgifter) i landskapen	Utvärdera och förtydliga aktörernas roller, uppgifter och interaktion	Aktörernas roller och uppgifter i färdplanen 2020 har utvärderats och förtydligats (2018–2019)
Ministeriernas strategiska resurs- och normstyrning	Erforderlig norm- och resursstyrning i styrningen av landskapens digitalisering	Erforderlig norm- och resursstyrning i styrningen av landskapens digitalisering (2018–2020)
Proportionell implementering av tjänster och uppföljning utifrån kundrespons	Specificera styrmodellen för landskapens tjänsteutveckling (BOS) Implementera landskapens Business Operating System (BOS)	Erforderliga förmågor i landskapens verksamhet och styrningen av digitaliseringen har förbättrats (2019–2020)
Gemensamma tjänste- och förmågebaserade operativa indikatorer och kontrollpanel		
Inkluderande, engagerande och motiverande personalledning		

**MAAKUNTA- JASOTE-UUDISTUS
LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN**

Ta fram och förvalta tjänsteportföljer utifrån kundrespons		
Effektiv hantering av kraven och utvecklingsportföljen	Specificera erforderliga centrala förmågor och krav i landskapens digitalisering, kontinuerlig uppföljning	Erforderliga centrala förmågor och krav i landskapens digitalisering har specificerats och följts upp (2019–2020)